O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2004 йил 27 февраль

№ 8 (451)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари Давлат қўмитасида Президент Ислом Каримовнинг 2003 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2004 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг асосий йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси мажлисида қилган маърузасида белгиланган вазифаларни бажаришга доир семинар бўлиб ўтди.

Қўмитанинг вилоят ва туман тизимлари раҳбарлари иштирок этган ушбу семинарда ер ресурсларидан оқилона фойдаланиш, ер муносабатларини тартибга солиш борасида олиб борилаётган ислоҳотлар секин кечаётгани, ирригация ва мелиорация ишларини амалга оширишда ҳали жиддий камчиликлар мавжудлиги алоҳида таъкидланди.

Ҳозирги пайтда республика Ер фондининг қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида фойдаланиладиган қисми 25 миллион гектардан зиёд. Шундан 4,3 миллион гектари, яъни 10 фоизини суғориладиган майдонлар ташкил этади ва ялпи маҳсулотнинг 95 фоизини етказиб беради. Мамлакатимиз қуруқ иқлим минтақасида жойлашгани боис деҳқончилик фақат сунъий суғориш йўли билан амалга оширилади. Шу туфайли мавжуд суғориладиган ер майдонлари давлатимизнинг "олтин фонди" ҳисобланади.

- Бироқ, республикамизда турли даражада шўрланган ерлар 2,4 миллион, шундан кучли шўрланган ерлар 416,7 минг гектарни ташкил этади, - деди Республика Ер ресурслари Давлат қўмитаси раиси Эргашали Қурбонов. - Вилоятларда, туманларда ирригация ишларининг қониқарли ташкил этилмаганлиги, канал-зовурлар вақтида тозаланмаслиги оқибатида жойларда ер ости сизот сувлари кўтарилиб кетмоқда. Натижада пахта, ғалла ва бошқа экинлардан олинадиган ҳосил миқдори 15 фоизга камаймоқда. Бу жуда ачинарли ҳол, албатта.

Семинарда ерга, мулкка бўлган эгалик ҳиссини нотўғри тушуниш ва талқин қилиш,

ЕРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНАЙЛИК

пахта ҳамда ғалла учун шартномалар тузилса-да, уларнинг ўрнига белгиланмаган сабзавот ва полиз маҳсулотларини экиш ҳоллари тез-тез учраётганлиги таъкидланди. Масалан, Бекобод туманидаги "Орзу-А" фермер хўжалиги 2003 йилда 10,8 тонна пахта, 7,2 тонна ғалла, "Осиё" фермер хўжалиги эса 7,2 тонна пахта, 10,9 тонна ғалла, "Олимжон" фермер хўжалиги эса 34,5 тонна пахта етиштириш бўйича шартнома тузиб, давлат омборларига бир килограмм ҳам ҳосил топширишмаган.

Ердан оқилона фойдаланмаслик, ўзибўларчилик, хўжасизлик, қолаверса, тўрачилик сингари бундай кўринишлар деярли барча вилоятларда кўзга ташланади.Ўтган йили Шофирконидаги "Жалилобод" фермер хўжалиги 12 тонна, "Шибирғон" фермер хўжалиги 18 тонна, "Аъламжон" фермер хўжалиги 4 тонна, "Турсунбобо" фермер хўжалиги 9 тонна ва бошқа 15 та фермер хўжалиги қабул манзилларига умуман пахта ҳосили топширмаганлиги боис туман давлат олдидаги шартномавий режасини бажара олмади. Худди шундай салбий жараён Ғузор туманида ҳам мавжудлиги белгиланган режанинг барбод бўлишига олиб келди. "Баҳодир" (21 тонна), "Комил бобо" (10 тонна), "Расул ота" (12 тонна) "Юқори лалми" (19 тонна), "Йўлдош ота" (12 тонна), "Салима" (12 тонна) ва "Самара-Ф" (17 тонна) каби фермер хўжаликлари туман пахта тозалаш ҳиссадорлик жамиятига умуман ҳосил топширмаган. Бундай кўринишларнинг олдини олиш жойлардаги ер ресурслари хизмати мутасаддиларидан ниҳоятда катта масъулият талаб этади.

- Ўтган йилда 2985 та қонунбузарлик ҳолатлари аниқланган, - деди қўмита раиси Эргашали Қурбонов. - Биргина 2003 йилда 129 та ташкилот, корхона ва муассасаларнинг ўқув-тажриба ҳамда ёрдамчи хўжаликларининг 8838 гектар ери (3588 гектари суғориладиган ер) қайтариб олинди. Сабаб, ердан хўжасизларча фойдаланилган. Хулоса шуки, ер тузиш, ер кадастрини юритиш, ер мониторингини олиб бориш, ер муносабатларини тартибга солишда янги технологияларни жорий этишимиз керак.

Семинарда ердан фойдаланишда "Ер кодекси" ва ҳукуматнинг ер тўғрисидаги қатор қарорлари талабларига риоя этмаслик ҳолатларига барҳам бериш, хатоларнинг такрорланмаслиги ва мавжуд муаммоларни бартараф этиш юзасидан мутахассислар маърузалари тингланди ҳамда тегишли тадбирлар белгиланди.

Мақсуд АКРАМОВ,
"Туркистон-пресс"

Адолат СДП фаолиятидан

Партия ташкилоти ва демократик ислоҳотлар

> **Ҳар қандай партия ёки ижтимоий ҳаракат, биринчи галда, аниқ ғояларнинг тарафдори, муайян гуруҳларнинг манфаатларини аниқ тасаввур қиладиган, шу қарашларни олдинга сурадиган, ҳимоя қиладиган ва ҳаётга татбиқ этиш учун курашадиган куч сифатида майдонга чиқади.**
>
> **Ислом КАРИМОВ**

АДОЛАТНИНГ ЖОЗИБАСИ — СЎЗДА ЭМАС АМАЛДА КЎРИНАДИ

ёки Ватан ичидаги сиёсатдан четда турмаслик кимларга маъқул-у кимга номақбул?

Дунё тажрибасидан шу нарса яхши маълумки, сиёсат майдонидаги соғлом рақобат мамлакат тараққиётига демократиянинг ривожига, жамият истиқболи билан боғлиқ масалаларнинг тўғри ҳал этилишига хизмат қилади. Шу боис Ўзбекистонда ҳам ижтимоий-сиёсий ислоҳотлар муваффақиятини таъминлашда, ҳуқуқий-демократик давлат барпо этишда сиёсий кучларнинг, партияларнинг фаол иштироки талаб этилмоқда.

"Адолат" социал-демократик партияси Самарқанд вилоят Кенгаши ва унинг жойлардаги ташкилотлари олдида турган вазифаларни ҳал этишда қай усуллардан фойдаланмоқда? Партия ислоҳотларни амалга оширишда муқобил фикрларни, таклифларни ўртага қўя олаяптими? Ўз сиёсий қарашлари, хулосалари билан ҳокимиятга мухолиф сифатида тан олинаяптими? Партия ғояларини тарғиб этишда матбуот билан ҳамкорлик қандай натижалар бермоқда?

Қуйида партия фаоллари ва матбуот вакиллари билан бўлган суҳбатимизда ана шу саволларга жавоб излашга ҳаракат қилдик.

— Ҳокимлик остонасида мухолифни кўраяпсизми?

— дейди "Адолат" СДП вилоят Кенгашининг иккинчи котиби: Ҳайдар ИСЛОМОВ.

— Сиёсатда "сен менга тегма, мен сенга..." қабилидаги беозорлик, андишалилик, мухолифнинг хатоини кўриб-кўрмаганга олиш аслида ҳаракатсизликни, муросасозликни бора-бора сиёсий карахтликни келтириб чиқаради. Мухолифат кимга ва нима учун керак? Ватан битта, мақсад, вазифаларимиз ҳам ягона — юртни обод, халқни фаровон қиёфада кўриш. Лекин бизнинг шу йўлдаги саъй-ҳаракатларимизга танқидий кўз билан қараб баъзан шубҳа билдирадиган, баъзида муқобил фикр айтадиган мухолифни кўра олаяпмизми? Унинг таклифларини бажонидил қабул қилаяпмизми?

Ўзини ислоҳотларнинг жонкуяри, онгли иштирокчиси деб билган ҳокимлик ва бошқарув идоралари раҳбарлари бу саволга аниқ жавоб топишган. Мухолифат улар учун керак! Халқ олдида берган ваъдаларини оқлаш, ижтимоий-иқтисодий вазифаларни бекамукўст уддалаш учун улар доимо мухолифатга, демакки партия кенгашларига суянишади. Вилоятнинг Тайлоқ, Оқдарё, Иштихон, Самарқанд туманларида шундай муҳит барқарор. Партия вакиллари бўлган депутатлар, фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш идоралари раҳбарлари дадил ташаббуслар билан майдонга чиқишмоқда. Бутун-бутун маҳаллалар, меҳнат жамоалари уларга эргашмоқда, ўзларига яқин маслакдош деб билишмоқда. Ҳозир ўнлаб маҳаллаларда, корхона ва ташкилотлар қошида "Адолат" СДПнинг бошланғич ташкилотлари мунтазам, самарали фаолият юритаётганлиги ҳамда маъмурият улар билан ҳисоблашаётганини зарур ижобий ҳолат сифатида баҳолаш мумкин.

Демак, партиянинг асосий мақсади ҳокимият учун курашиш экан у мухолиф сифатида ўз йўлини танлай билиши ва қуйида ўз қўллаб-қувватловчи кишиларига эга бўлиши керак. Шуни мамнуният билан эътироф этишим керакки, вилоятда ўз-ўзини бошқариш органларига бўлиб ўтган сайловлар бизни жиддий имтиҳондан ўтказди. Ҳар жиҳатдан етук, партия ғояларини чуқур англаб етган номзодларимизни сайловда иштирок эттирдик. Уларнинг бошқалардан фарқ қиладиган дастурларини ишлаб чиқишларига кўмаклашдик. Натижа шу бўлдики, партия вакилларининг номзодлари қўйилган асосий участкаларда "Адолат" СДП аъзолари ғолиб чиқишди. Чунончи Мўмин Чинниев Иштихон туманидаги Қорақўйли маҳалласига, Абдурасул Ҳакимов Самарқанд шаҳридаги Қўшҳовуз, Толиб Омонов Жомбой туманидаги Самарқанд маҳалласи раислигига сайланишди. Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин.

Партиявий фаоллик, ташкилотчилик, курашчанлик бор бўлган туманларда бошқарувга муносиб даъвогарлар кўпаймоқда.

Яқинда халқ депутатлари вилоят Кенгашига ўрни бўшаб қолган депутатликка бўлиб ўтган сайлов натижаси ҳам ташкилотимиз мавқеини мустаҳкамлашга хизмат қилди. Сайловда партиямиз Кенгаши томонидан номзоди кўрсатилган Самарқанд тумани ҳокими Баҳодир Саъдуллаев вилоятга депутат этиб сайланди. Бундан илгарироқ "Адолат" СДПнинг яна бир аъзоси — Жанубий Кон бошқармаси бошлиғи Юрий Акопян ҳам сайловларда кўпчилик овоз билан вилоят Кенгаши депутатлигига лойиқ деб топилган эди. Ҳокимлик ва бошқарув идораларига бевосита дахлдор бу вакилларимиз энди ўз ҳудудларида партиянинг дастурий ғояларини амалга оширишда жонбозлик кўрсатмоқдалар. Хусусан Ислом Шоир номли ширкат хўжалиги раҳбари Нормамат Тошматов аҳолининг ишсиз қисмини янги иш ўринлари билан таъминлаш, қишлоқда ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш, мулкдорлар сафини кенгайтириш, уларнинг иқтисодий, ҳуқуқий саводхонлигини кучайтиришда амалий чоралар, зарур таклиф ва мулоҳазалар билан иштирок этмоқда.

"Адолат" СДП Тайлоқ туман Кенгашининг биринчи котиби Соли Ражабов эса туман ҳокимлиги қурилиш ва ободончилик доимий комиссиясига масъул шахс сифатида кўпгина ишларга улгурмоқда. Унинг партиявий фаолият соҳасидаги бой тажрибаси, ташкилотчилигидан ҳокимлик бевосита манфаатдор.

Мансабни роҳат-фароғат эмас халққа хизмат қилиш учун берилган ваколат деб билган бошқарувчи ёки ҳоким мухолифни кўкрагидан итармайди. Лекин таассуфки ҳамма жойда ҳам шундай эмас...

Журналист мулоҳазаси

Очиғи Жомбой туман ҳокимлигида таҳлил учун берган саволимизга бундай жавобни кутмаган эдик. "Фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш органларига сайловлар якуни бўйича сиёсий партиялар вакилларидан қай бирлари кўпроқ муваффақиятга эришдилар" деган сўровимизга ҳокимликнинг ташкилий ишлар гуруҳи раҳбари Илҳом Ниёзов анча ўйланиб қолди. Сўнгра "Кадрлар варақасидаги "партиявийлиги" деган жумлани аллақачон олиб ташлаганмиз. Фуқаролар йиғини ёки маҳаллага бош бўлиб сайланган кишининг сиёсий қарашлари бизни қизиқтирмайди" деди.

Ана холос! Ҳокимлик ислоҳотларни амалга оширишда ким билан ҳамкорлик қилаётганлигидан бехабар ёки билишни истамайди. Тўғри кадрларнинг сўровномасидаги Шўролар даври талаби акс эттирилган узундан-узоқ саволлар, киши тақдирини шубҳа остига қўядиган маълумотномаларга ҳозир ўрин йўқ. Лекин номзоднинг қайси сиёсий ташкилотга мансублиги ҳокимлик учун наҳотки аҳамиятсиз бўлса?!

Ахир партия вакили ҳокимлик учун мухолифчи сифатида иш кўриши, уни ҳар қадамда хушёр торттириши, ўз фаолиятига сезгир қарашга ундаши аён-ку.

Йўлкирани қизғанган саркотиб

— дейди Самарқанд шаҳар Фарҳод қўрғонидаги Чўпонота маҳалласи қошидаги бошланғич партия ташкилоти котиби Тўлқин ҒОЙИБОВ.

— Сиёсий бефарқликни аслида жамиятга, Ватаннинг сиёсий тақдирига эътиборсизлик деб биламан. Фуқаро бирор-бир партияга мансуб бўлмаслиги мумкин. Лекин у ўз хоҳиш-интилишларига мос ғоя тарафдорларига албатта қулоқ тутади. Ёрдам ва маслаҳат кутади. Агар унинг муаммоларига сезгир, ҳозиржавоб бўлсангиз сизга ишончэътиқоди ортади. Бора-бора яқин маслакдошга айланади.

Маҳалла қошидаги бошланғич ташкилотимиз ўз сафини кенгайтиришда айни шу йўлни танлаган. Фуқароларда маҳалла-юрт, Ватан тақдири учун шахсий жавобгарлик, масъулият ҳиссини кучайтиришга ҳаракат қилаяпмиз. Ташкилотимиз аъзолари сони қисқа вақтда 18 кишига кўпайгани ва маҳаллада нуфузимиз анча ошганлиги ҳам шундан.

Очиғини айтганда Фарҳод қўрғонида ижтимоий-иқтисодий муаммолар юки анча оғир. Бир вақтлар шаҳар қурилиши индустрияси бўлган каттагина ҳудудда ҳозир жимжитлик, қурилиш саноати корхоналарининг аксарияти тўхтаб қолган. Ишчи-мутахассислар янги иш топиш илинжида ҳар томонга тўзғиб кетишган. Транспорт хизмати издан чиққан, ободончилик долзарб муаммога айланган.

Савдода истеъмол учун сифатсиз товарлар кўпайиб кетган. Нега? Бу муаммоларни ким ҳал этиши керак?

Фикримча қўрғонда яшовчи фуқароларнинг ўз ҳуқуқларига нисбатан талабчанлик сусайган ёки ишончсизлик пайдо бўлган. Одамлар руҳиятидаги бефарқлик, эртанинг истиқболини кўра олмаслик муаммолар қаршисидаги умидсизлик билан муроса қилиш мумкинми? Асло! Ахир ҳар битта муаммони ҳал этиш учун бюрократ эшиги олдида сарғайиб туриш шартми?

Бошқарув ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари устидан жамоатчилик назорати қайда қолди? Айтайлик савдода қалашиб қолган ўша сифатсиз маҳсулотларни истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоя қилиш жамиятлари билан ҳамкорликда бартараф этиш мумкин-ку. Ёки ободончилик, тозалик муаммосини ҳал этиш кўпроқ ўзимизга боғлиқ эмасми?

Ташкилотимиз фаолларининг одамлар билан учрашув, мулоқотларида турмушнинг айни шу муаммоларига ечим излашга ҳаракат қилишмоқда. Биргалашиб жамоат транспорти ишини анчагина яхшиладик. Ободончилик масаласида уй-жой ширкатлари билан манфаатли ҳамкорлик бошланди. Энди навбат асосий мақсадга, яъни саноатни тиклашга, корхоналарни тўла қувват билан юритишга қаратилган. Ўйлашимизча бу борада хорижий инвесторлар биз учун ягона нажот кемаси эмас. Корхоналарни ички сармоялар, имкониятлар ҳисобига тиклашимиз керак. Хорижий инвесторга бериладиган имтиёзларни ўз сармоядорларимизга таклиф этсак уларни фойдали ишга жалб этган бўлмаймизми?

Бу борадаги хулосаларимизни тегишли ҳокимлик ва бошқарув идораларига тез орада тақдим этмоқчимиз. Натижасини эса вақт кўрсатади.

Шу ўринда партия ташкилоти фаолиятини кучайтириш билан боғлиқ айрим муаммоларни таъкидлаб ўтмоқчи эдим. Мамлакат парламентига бўлажак сайловлар арафасида партия ташкилотларидан сиёсий фаоллик талаб қилинмоқда. Лекин биз партия сифатида аҳолининг қайси ижтимоий қатлами манфаатларини ҳимоя қилаяпмиз? Бизнинг ўз йўлимиз, ўз қиёфамиз борми? Ҳокимият учун курашда дастурий ғояларнинг фарқли жиҳатлари қаерда?

Афсуски бу саволларга аниқ жавоб топиш қийин. Шу боис мамлакатимиз Президентининг Ўзбекистондаги янги — ишбилармонлар ва тадбиркорларнинг либерал демократик партияси ташаббускор гуруҳи билан учрашувида айни шу масалада билдирган танқидий фикрларидан зарур ўзгариш ясаш пайти келди.

Бугун "Адолат" СДП учун янги дастурий ғоялар, ҳаракат йўналишлари керак. Токи биз Адолатнинг жозибадорлигини сўзда эмас амалда ҳам исботлаш имконига эга бўлайлик.

Ташвишлар кўп. Лекин партия бошланғич ташкилоти саркотиби одамлар билан учрашувга чиқиш учун баъзан йўлкирани қизғанади. Сабаб партияларнинг молиявий имкониятида чекланиб қолганида.

Сиёсий партиялар тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 16-моддасида шу ҳолат тўлиқ ҳисобга олинмаган. Яъни сиёсий партияларни маблағ билан таъминлашдаги чекловларга кўпроқ ўрин берилган.

Ҳолбуки кўппартиявийлик ривожланган аксарият мамлакатларда сиёсий партияларга молиявий ёрдам масаласида чекловлар ҳам учрайди. Демак, Қонунни қайта кўриб чиқиш эркин фаолият учун зарур имкониятларни кенгайтиради.

Муқобил фикрдан чўчиган муҳаррир

— дейди Миллий матбуот маркази вилоят бўлими раҳбари Тошпўлат РАҲМАТУЛЛАЕВ.

— Баъзан ҳамкасбларнинг айримларидан "илтимос бизни сиёсатга аралаштирманг, ҳаммабоп мавзуларни газетамизда тинчгина ёритиб юрайлик..." деган гапларни эшитиб қоламан ва чуқур таажжубга тушаман. Ахир журналист сиёсатнинг "Қозонида қайнаб чиққан" бўлиши, жамиятда рўй бераётган воқеа-ҳодисалардан сиёсий хулосалар чиқара олиши зарур эмасми?

Шунинг учун ҳам вилоятдаги аксарият матбуот нашрлари партиявий мавзуни ёритишдан, сиёсат ҳақида аниқ гаплар айтишдан ўзларини олиб қочишади. Юқори нашрларда чоп этилиб "гап тегмаган" мақолаларни ондасонда кўчириб босишни маъқул кўришади.

Очиғи бундай қолипдаги муҳаррирлар ўз газеталарининг тиражи пасайиб кетаётганлигини обуналарга қийинчиликларга, муштарийларнинг савиясига тўнкамоқчи бўладилар-у ким учун ва қандай ёзаётганликларини унутиб қўядилар.

Вилоятдаги матбуот нашрларининг аксарияти ислоҳотларнинг фақат ижобий томонларини кўрсатишга ҳаракат қилаяпти. Лекин газета саҳифаларига кирмай қолаётган гаплар кўп. Ислоҳотлар баъзан жиддий тўсиқларга дуч келаяпти ёки катта қийинчиликлар эвазига амалга ошаяпти. Бунинг сабаблари нимада? Ислоҳотларни тўғри йўлга солиш учун муқобил фикрлар борми? Қайси анъанавий ёндашувлардан воз кечиш керак?

Самарқандда яхши иқтисодчилар, олимлар кўп. Лекин маҳаллий матбуот уларнинг ислоҳотларга хос муқобил аммо амалдорлар раъйига мос бўлмаган фикрларини, таклифларини беришга чўчийди.

Гўёки муқобил фикрни ёритиб ислоҳотларга қарши чиқадигандек. Ахир бизнинг хато-камчиликларимизни матбуот холис кўрсатмайдими?

Одамларга муқобил ахборот бериш орқали уларда танлаш имкониятини яратамиз. Ижтимоий-сиёсий жараёнларга онгли муносабат уйғотамиз. Агар ахборот олдиндан чизилган чизиқдан чиқмай қолсачи? У ҳолда матбуотга рўй бераётган жараёнларга нисбатан ишончсизлик пайдо бўлади.

Сиёсий партияларнинг, шу жумладан, "Адолат" СДП вилоят шаҳар Кенгашлари фаолларининг Самарқанд телевидениеси орқали баҳс-мунозараларда иштирокини кузатганман. Гарчи партиявий ишларнинг моҳиятига чуқур кириб борилмасада партия вакилининг томошабинлар олдида мулоқотга тайёр эканлиги мени қувонтиради. Демак, биз одамлар билан юзлашишни, уларга ўз мақсадимизни тушунтиришни, муносабат уйғотишни ўрганаяпмиз. Бўлғуси парламент сайловлари арафасида турган партия вакили учун бу — муҳим фазилат.

Ошкоралик, эркин фикр хоҳ сиёсатда бўлсин, хоҳ иқтисодиётда кечаётган ислоҳотларнинг бирламчи шарти. Фуқаро жамиятлари, унинг бошқарув бўғинларидаги ўзгаришларни аслича, шаффоф ҳолда кўриб туриши, баҳолаши лозим.

Шунда сиёсатга, партиялар тақдирига ишончсизлик, бефарқлик йўқолиб ислоҳотларнинг кузатувчилари эмас, онгли иштирокчиларига айланамиз. Зотан Ватан ҳар биримиз учун азиз суюкли. Шу Ватан ичидаги сиёсатдан четда туришга ҳаққимиз йўқ.

Суҳбатдош:
Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
"Адолат" ўз мухбири.

Суратда: вилоят партия кенгашининг биринчи котиби Жуманиёз Алибеков фаоллар даврасида

ЕТТИ ИҚЛИМ САДОСИ

Исроил ҳукумати томонидан хавфсизлик деворлари масофасининг кенгайтирилиши Фаластинда оммавий норозиликларга сабаб бўлди.

Фаластин мухторияти расмийларининг фикрича, хавфсизлик деворлари Исроил учун хавфсизликни таъминлашга эмас, балки ўзгалар ерини ошкора эгаллашга хизмат қилади.

Кузатувчилар фикрича, Иерусалимда портлатилган автобус юқорида юзага келган норозиликлар натижаси бўлиши мумкин. Айни дамда Исроил хавфсизлик деворининг қурилиши масаласи Гаага судида кўрилмоқда.

Х Х Х

Германия канцлери Герхард Шрёдер Анқарага қилган расмий ташрифи чоғида Туркиянинг Европа Иттифоқига киришида ҳар томонлама ёрдам беришини айтиб ўтди.Бу масала борасида ҳар икки томон аҳдлашувга келишиб олишди.

Шрёдер Туркиянинг айни дамдаги сиёсий ва иқтисодий салоҳиятини юқори баҳолаб, тўғри йўлдан бораётганини таъкидлади. Дунё сиёсатдонларининг фикрича, Туркиянинг Европа Иттифоқига қабул қилиниши масаласи Кипрнинг бирлашишига рози бўлганидан сўнг анча тезлашган.

Х Х Х

Пекинда Шимолий Кореянинг ядровий дастури борасида олти томонлама иккинчи музокара бошланди. Унда Хитой, Япония, Жанубий Корея, АҚШ, Россия ва Шимолий Корея мамлакатлари вакиллари иштирок этмоқда.

Ушбу музокараларда Шимолий Корея аввалги шартларида қолмоқда. Унга кўра КХДР ўзининг ядровий дастурига ўзгартиришлар киритиш эвазига АҚШдан иқтисодий кўмак, Пентагоннинг "қора рўйхат"идан Шимолий Кореяни бутунлай ўчириб ташлаш ва ҳужум қилмаслик тўғрисида Оқ уй билан битим тузишни талаб этмоқда. Ўз навбатида АҚШ Шимолий Кореяга халқаро экспертларни киритишни шарт деб билмоқда. Расмий Пхеньян ядровий қуролларни тарқатмаслик келишувидан 2003 йил чиқиб кетган эди. Бундай музокаралар ўтган йили август ойида ҳам бўлиб ўтган ва кўзланган натижаларсиз якун топган эди.

Х Х Х

Агар тайёргарчилик ишлари тезликда бошланса, Ироқдаги сайловлар 2004 йил охири ва 2005 йил бошларида ўтказилиши мумкин. БМТ бош котиби Кофи Аннан мазкур ташкилотнинг Хавфсизлик кенгашида қилган маърузасида бу ҳақда маълум қилди. Аннан муваққат Ироқ ҳукумати қай тарзда тузилиши тўғрисидаги масалага тўхталмади. Айтиш керакки , АҚШ шу йилнинг июнь ойигача муваққат Ироқ ҳукуматини тузишни мўлжалламоқда.

2004 йил январь ойида Ироққа Аннаннинг маслаҳатчиси , БМТ элчиси Лахдар Брахими ташриф буюрди. Унинг таъкидлашича, оккупацион ҳукумат мамлакатни бошқариш ваколатини Ироқ ҳукуматига топширмагунча умумхалқ сайловларини ўтказишнинг иложи йўқ. АҚШ режасига кўра дастлаб Ироқда таъсис йиғинининг ёпиқ минтақавий сайловлари ўтказилиши лозим. Сўнгра ҳукумат мустақил равишда сайланади. Шундан кейин ҳукумат конституцияни тайёрлайди ва умумхалқ сайловлари ўтказилишини эълон қилади.

Сайловни бундай тартибда ўтказиш Ироқ етакчиларида норозилик туғдирмоқда. Улар умумхалқ сайловларини қисқа муддатда ўтказишни талаб қилаётир. Лахдар Брахиминнинг айтишича, ироқликлар қўллаб- қувватламаётгани учун ҳам АҚШнинг бу режасини татбиқ этиб бўлмайди.

Х Х Х

Атом энергияси бўйича халқаро агентлик(МАГАТЭ)нинг раҳбари Муҳаммад ал Барадей "Эрон бундан буён ўз ядро дастурининг айрим қисмларини яширмайди ва халқаро ташкилотлар билан кўпроқ мулоқот олиб боради", дея умид билдирди. Бундан ташқари, МАГАТЭ раҳбари Эроннинг уранни бойитиш юзасидан олиб бораётган ишларини тўхтатиш тўғрисидаги қарорини тўла -тўкис маъқуллади.

Х Х Х

АҚШнинг Гуантанамодаги ҳарбий базасида ҳибсда сақланаётган икки маҳбусни АҚШ ҳокимияти Усама бин Лодин билан шерикликда айблади. Уларнинг иши кейинроқ биринчи марта ҳарбий трибуналда кўрилади. Ишнинг кўрилиш муддатлари кейинроқ маълум бўлади.

ЁШ ОИЛА ҚУРУВЧИЛАР МАКТАБИ

Пойтахтдаги "Жар" спорт-соғломлаштириш мажмуида "Оила - муқаддас Ватан" ёш оила қурувчилар мактаби ўз ишини бошлади.

- Оила - жамият келажаги, унинг тараққиёти ва дахлсизлиги омили, - деди "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Тошкент шаҳар бўлимининг матбуот котиби Дилдора Мейлиева "Туркистон-пресс" мухбирига. - Оилани том маънода миллатнинг эртасига айланиши уни ташкил этувчи аъзоларининг, хусусан ёшларнинг оилага муносабати, уларнинг оила олдидаги масъулияти, бурч ва мажбуриятларини нечоғли теран англашларига боғлиқ. Оила тўғрисидаги тасаввурларини кенгайтириш, оила аъзоларининг бир-бирига меҳр-оқибатли муносабатларини юксалтириш, ёшларни турмушга ҳар томонлама тайёрлаб, ибратли оила соҳиби бўлишларида амалий кўмак бериш мақсадида Тошкент шаҳар ҳокимлиги Адлия бошқармаси, "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати шаҳар бўлими кенгаши ҳамда "Никоҳ ва оила маросимлари" маркази томонидан "Оила - муқаддас Ватан" ёш оила қурувчилар мактаби ташкил этилган.

Машғулотлар давомида ёшларга оиланинг ижтимоий борлиқдаги мавқеи, унинг мураккаб қирралари, миллий ўзига хослиги, оила қуриш сабаблари, ёшларнинг оила қуришгача ва оила қургандан кейинги аҳлоқий муносабатлари мусоҳаба тарзида ёшларга етказилади. Ажлодларимизнинг бу борада асрлар мобайнида шаклланиб келган ва бугунги кунда ҳам халқимиз учун қадрли бўлган улкан тажриба ва анъаналари таҳлил этилади. Шунингдек, гиёҳвандлик ва ичкиликбозлик сингари иллатларнинг инсон саломатлигига, руҳиятига, қолаверса, оилага таъсири, улардан халос бўлиш йўллари тушунтириб борилади.

И.ЭГАМҚУЛОВА

САМАРҚАНД — СПОРТ ШАҲРИ

Самарқандда шу йил ўтказилиши мўлжалланаётган универсиада мусобақаларига қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Кўҳна ва муаззам шаҳарнинг бир неча даҳаларида янги замонавий спорт иншоотлари жадал суръатларда қурилмоқда. Илгаридан мавжуд базавий спорт ўйингоҳлари, заллари қайта таъмирланмоқда. Меҳмонхоналар тармоғи тартибга келтирилмоқда. Бу ишларни амалга оширишда вилоятдаги энг яхши қурилиш ташкилотлари, фирма ва компаниялар жалб этилгани эътиборга лойиқдир.

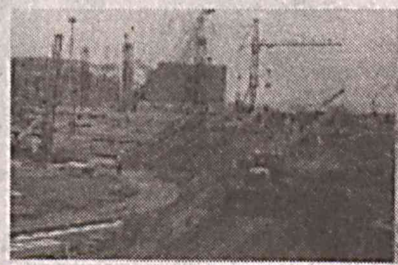

— Биз ҳам 15 минг томошабинга мўлжалланган стадион ва бирйўла спорт йўналишидаги коллеж ҳамда лицей қурилишида қатнашаяпмиз, — дейди "Бунёдкор" масъулияти чекланган қурилиш компанияси раҳбари Узоқ Тошмуродов.— Барча иншоотларни шу йилнинг май ойигача тўлиқ ниҳоясига етказамиз.

Дарвоқе "Универсиада - 2004" мусобақалари Самарқандни замонавий спорт шаҳри сифатида қайта кашф этишга шубҳа йўқ. Ҳозиргача бунёд этилган кўплаб теннис кортлари "Дельфин" сузиш бассейни, енгил атлетика, волейбол, баскетбол майдончалари, муҳташам спорт заллари ана шу саъй-ҳаракатларнинг амалий ифодасидир. Ва, яна бир эътиборли жиҳати шундаки, ёшлар, хусусан, мактаб ўқувчилари ва талабалар ўртасида спортни тарғиб этишга алоҳида аҳамият берилмоқда. Шу мақсадда Олий ўқув юртлари, коллеж ва лицейлар қошида мунтазам спорт тўгараклари фаолит кўрсатмоқда.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
"Адолат" мухбири

Суратларда: *1. "Универсиада — 2004" иншоотларини қуришда фаол иштирок этаётган "Самарқанд марказий стадиони" қурилиш фирмаси прораби Зариф Пўлатов ва участка бошлиғи Исроил Эштоев. 2. Шу фирманинг пешқадам ишчиси Носир Хонкелдиев. 3. "Бунёдкор" масъулияти чекланган қурилиш компанияси пайвандловчиси Исомиддин Қурбонов.*

Муаллиф олган суратлар

Партия ҳаёти

МУҲИМ ЎЗГАРИШЛАР ПАЛЛАСИДА

Адолат биргина шу сўз замирида кишиларимизни келажакка бўлган ишончи жилоланиб туради. Зотан инсон қадр-қиммати меҳнатда, куч эса адолатдадир. Шундай экан, адолат — олға қараб бораётган ишимизнинг таянчи, куч қудрати ҳамдир. Мамлакатимизда фаолият юритаётган партиялар орасида шундай улуғ номга мушарраф бўлган Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясининг ўз ўрни бор.

Мен шу партиянинг аъзоси бўлганлигимдан фахрланаман. Партия ташкил топган илк дамлардан бошлаб унинг туманимиздаги Кенгашини бошқариб келаяпман. Ўзим тиш даволовчи шифокорман. Партия боис сиёсий ҳаётга ҳам аралашиб кетдим. Мақсадимиз партиямизнинг халқ орасидаги обрў-эътиборини ошириш. Бунга биз ўз ғояларимизни дадил амалга ошириш орқали эришамиз. Қолаверса, партия сафларини мустаҳкамлаш, ҳалол, обрў-эътиборли кишилар ҳисобига партия аъзоларининг сонини ошириш ҳам олдимизда турган энг муҳим вазифаларимиздандир. Бунинг учун барча амалий чораларни кўраяпмиз. Сафларимизни тобора кенгайтириб бораяпмиз. Партиямизга кўпдан буён хайрихоҳ бўлиб келаётган 36 нафар тиббиёт ходимини сафимизга қабул қилдик. 200 нафардан зиёд партия аъзосига эга бўлган туман Кенгашимиз ҳаётида бу ўзига хос воқеа бўлди.

Ҳаёт доимо курашдан иборат. Шу кунларда сиёсий партиялар ҳаётидаги муҳим жараёнларнинг гувоҳи бўлаяпмиз. Ҳадемай икки палатали парламент ҳаётимиздан мустаҳкам ўрин олади. Олий Мажлис ва маҳаллий Кенгашларга шу йилнинг охирида бўлиб ўтадиган сайловлар биз учун жиддий синовга айланади. Унга ҳозирданоқ пухта тайёргарлик кўраяпмиз. Омма орасида тарғибот ишларини олиб бораяпмиз. Туманимизнинг "Ҳазарбоғ", Ислом Тўраев, Амир Темур номли ширкат хўжаликлари ҳамда туман марказий шифохонасида учрашувлар ўтказилиб қатнашчиларнинг партиямизнинг бугунги кундаги фаолиятига оид кўпчиликни қизиқтирган саволларга жавоб бердик.

Юртимизда ёшариш, янгиланиш фасли баҳорнинг нафаси сезилмоқда. Халқимизнинг энг севимли байрами — Наврўзга ҳамма жойда тайёргарлик ишлари қизғин бошлаб юборилган. Биз ҳам айём шодиёналарида ўз тадбирларимиз билан иштирок этамиз. Байрамни ўзига хос тарзда нишонлаймиз.

Карим ХОННАРОВ,
Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси Денов тумани Кенгашининг биринчи котиби

Саломат бўлинг!

БОТУЛИЗМ — ОВҚАТДАН ЗАҲАРЛАНИШ

Баҳорнинг илиқ ва дарахтларнинг куртак очган паллали дамларига ҳам саноқли [illegible]

Сунъатилла АХМАТНАЗАРОВ,
Собир Раҳимов тумани ДСЭНМ санитария бўлими мудири

УНИВЕРСИАДАГА ҲОЗИРЛИК

Гандбол бўйича республика Олий ўқув юртлари терма жамоалари ўртасида ўтказилган мусобақаларда Андижон Давлат университети спортчилари биринчи ўринни эгаллашди.

Бу турнир талабаларнинг "Универсиада-2004" анъанавий спартакиадаси олдидан ўзига хос тайёргарлик вазифасини ўтади.

Тўпурарлар баҳсида рақиблари дарвозасини 33 бора ишғол этган Ҳасан Юнусовга тенг келадиган спортчи топилмади. Қизлар ўртасида кечган баҳсларда ҳам андижонликлар ғолиб чиқди.

ҚОНУНБУЗАРЛИКНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ УЧУН

Андижон шаҳридаги 1-ўрта умумтаълим мактабида вояга етмаганлар ўртасида қонунбузарликнинг олдини олиш маркази очилди.

Шаҳар милиция бўлими бошлиғи, ички хизмат подполковниги Азаматжон Тошбоевнинг маълум қилишича, айни пайтда бошқа илм масканларида ҳам худди шундай марказлар ташкил этилмоқда. Марказлар фаолиятини биринчи навбатда ўсмирлар ўртасида қоидабузарлик авж олган мавзелардаги мактабларда жонлантириш кўзда тутилмоқда.

Каримжон НИЗОМОВ,
"Туркистон-пресс"

Шундай яшар одатда одам

БИР СИҚИМ ТУПРОҚ

Уни Ҳалимжон ака Шокиров ҳамон кўзига тўтиё айламоқда

Ҳалимжон ака Шокиров яқинда она юрти Андижонга бориб келди. Ёрдўстлари билан учрашди, болаликдан қадрдон ва азиз кўчаларини кезиб чиқди. Шаҳар четидаги кўҳна қабристонда дадасининг рамзий қабри қаршисида юзига фотиҳа тортди.

"Рамзий" деганимизнинг боиси шуки, дадаси Шокиржон Турсуновнинг жасади узоқ Польшанинг Познань шаҳрида мангу сукунат қучоғида ётибди. Ҳалимжон ака бундан йигирма беш йил муқаддам ўша юртга бориб, дадаси қабридан бир сиқим тупроқ олиб келган ва шу ерда, Андижоннинг қадимий қабристонларидан бирида падари бузрукворининг рамзий қабрини тиклаган эди.

Унинг дадаси Шокиржон Турсунов навқирон 32 ёшида фашист босқинчиларига қарши жангга отланди. Шу-шу деярли урушнинг охирига қадар ундан бирон-бир хабар бўлмади. Фақат 1945 йилнинг 3 март кунигина оила аъзолари "қора хат" олдилар. Ўшанда, урушнинг сўнгги кунларидаги талатўп боис жангчининг жасади қаерда дафн этилганлиги ҳам қариндош-уруғлар эътиборидан четда қолиб кетган эди. Бева қолган Маҳфират хола ўша йиллари бир сўзни кўп такрорларди: "Польша, Польша...".

1977 йили Ҳалимжон ака шофёр бўлиб ишлайдиган Тошкентдаги "Ўзавтодормехбаза" корхонасида илғор ишчиларни чет элларда саёҳат қилиб келиш учун бепул йўлланма билан тақдирлаш ишлари бошлаб юборилди.

— Шунча йиллардан бери ишхонамизда ҳалол меҳнат қилиб келаяпсиз, Ҳалимжон ака, — деди корхона бошлиғи Бахтиёр Мажидов, — сиз ҳам мундоқ бир чет элга чиқиб, дунёни кўриб келсангиз бўларди...

— Мабодо Польшага бўлса борардим, — жавоб берди ўксик овоз билан Ҳалимжон ака, — у ерда дадамнинг қабри қолиб кетган.

— Бир йўлини қиламиз, — жавоб берди бошлиқ.

Орадан ярим йиллар ўтгач, Польшага йўлланма топилди. Ҳалимжон ака бу орада Мудофаа вазирлиги ва Халқаро Қизил Хоч ва Қизил ярим ой ташкилоти билан боғланиб, дадаси ҳақида унча-мунча материалларни тўплаб улгурган эди.

Ўзбекистонлик сайёҳлар тушган автобус Польша шаҳарлари бўйлаб кезиб юраркан, Ҳалимжон ака урушда қурбон бўлган совет жангчилари қаерда дафн этилганлигини зимдан сўраб қолди. Сўнг қўшиб қўйди: "Менинг дадам бор уларнинг орасида..."

Бу сўзлардан автобусдаги барча сайёҳларнинг ҳаяжони ошди: "Топамиз. Албатта топмасак бўлмайди, ердошимиз экан!" Кимдир шу пайтда энг катта қабристон Познань шаҳрида жойлашганлигини айтди. "Кетдик!" деди ҳамма бир овоздан.

Познандаги бу машҳур қабристонда бир неча минг совет жангчилари дафн этилган экан. Қабрлар алфавит тартибида жойлаштирилганлиги сайёҳлар учун қўл келди.

— Ҳалимжон, бу ёққа қаранг! — деб қолди ҳамроҳлардан бири, — суюнчини чиқараверинг!

Бир текис, қатор қабрларнинг сўнгги сафида бир қабр алоҳида кўзга ташланиб турарди. Унинг ёдгорлиги сатҳига чиройли ҳарфлар билан қуйилдаги сўзлар ёзилганди: "Турсунов Шокиржон. 1910 йилда туғилган. Андижон шаҳри, Байналмилал кўчаси, 114-уй".

Ўғилнинг кўзларидан тирқираб ёшлар қуйилди. Сўнг ҳаяжони босилиб, қуръон туширгач, дадаси қабри ёнида узоқ ўй суриб қолди. Пировардида эса қабрнинг қоп-қора тупроғидан бир сиқим олиб, ўз ёнидаги халтачага солиб қўйди...

Ана ўшандан бери чорак асрдан кўпроқ вақт ўтди. Маҳфират хола бундан бир неча йил муқаддам бандаликни бажо келтирди. Ҳалимжон ака ҳозир олтмиш етти ёшда. Олти ўғил ва бир қиз, шунингдек, 12 нафар набираси бор. Кексалик гаштини сураётганлигига қарамай, жамоатчилик, маҳалла-кўй ишларида фаол қатнашиб туради.

Буюк француз ёзувчиси Роман Роллан айтганидек, "Шундай марҳумлар борки, улар баъзи бир тириклардан кўра барҳаётроқдир". Андижонлик оддий сержант Шокиржон Турсунов ҳам ана шундай барҳаёт инсонлардан бири. Унинг боқий умри ўғли Ҳалимжон ва бир қучоқ бахтиёр набираларининг ҳаётларида мудом давом этаётир.

Анвар ИНОҚОВ,
Қодиржон СОБИРОВ

СУРАТДА: Ҳалимжон ака Шокиров фарзандлари ва невaралари даврасида

Тошкентдаги халқаро Вестминстер университетида "Соғлом авлод учун" халқаро жамғармаси ташаббуси билан "Оғусиз дунё сари" мавзуида семинар ўтказилди.

ОҒУСИЗ ДУНЁ САРИ

- Жамғарма кўзда тутган мақсадлардан бири ўсиб келаётган авлодни руҳан ва жисмонан соғлом бўлишида уларни қўллаб- қувватлаш, оналик ва болаликни ҳимоялашдан иборат, - деди "Соғлом авлод учун" жамғармасининг ташкилий ишлар бўйича раҳбари Александр Томашенко "Туркистон-пресс" мухбирига. - Мазкур мақсадни амалга ошириш учун жамғарма республика ва халқаро ташкилотлар, вазирликлар ҳамкорлигида кўпгина тадбирлар режасини ишлаб чиққан. Маълумки, ёшлар муаммолари орасида гиёҳвандлик балоси долзарб ўрин эгалламоқда. Афсуски, бу муаммо мамлакатимиз ёшларини ҳам четлаб ўтмаяпти. Муаммонинг муҳимлигини эътиборга олган ҳолда жамғарма ва Олий ва ўрта таълим вазирлиги томонидан республиканинг барча ўқув юртларида гиёҳвандлик муаммолари бўйича мутахассислар билан ҳамкорликда тарғибот ишларини ташкил этишга келишиб олинди.

Жамғарма республика Олий ва ўрта таълим вазирлиги билан ҳамкорликда талабалар иштирокида семинарлар, анжуманлар, спорт мусобақаларини ташкил этиш, уларни волонтёрлик фаолиятига, яъни қариялар, етим ва ногирон болаларга ёрдам беришга жалб этишдан иборат.

"Қалб садоси" ижтимоий жамғармасининг гиёҳвандлик муаммолари бўйича мутахассислари ҳамда Тошкент наркологик диспансери мутахассислари ҳам мазкур тадбирга таклиф этилди. Жамғарма томонидан мавзуга доир буклетлар ва қўлланмалар тарқатилди. Бу каби тадбирлар вилоятлардаги ўқув муассасаларида ҳам ўтказилиши режалаштирилмоқда.

И.ЭГАМҚУЛОВА,
"Туркистон-пресс"

Бу ҳақда биласизми?

ВОРИСЛИК ҲУҚУҚИ КАФОЛАТЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган мамлакатимиз иқтисодиётининг негизини ташкил қилган турли мулк шаклларининг тенг ҳуқуқлилигини ва ҳуқуқий жиҳатдан баб-баробар муҳофаза этилишини кафолатлаб берди.

Мулк ва мулк ҳуқуқини вужудга келтирувчи объектлардан бири — мерос ҳуқуқи давлат ҳимоясида эканлиги эътироф этилиб, мулкдорларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари кенгайтирилди.

Вафот этган шахс (мерос қолдирувчи)га тегишли бўлган мол-мулкнинг бошқа шахслар (меросхўрлар)га ўтиши ворислик ҳисобланади. Фуқаро ўзига тегишли бўлган хусусий мулкининг тақдирини вафот этганидан сўнг ҳал қилувчи фармойишни ўзи тириклигида қонунда белгиланган тартибда васиятнома билан расмийлаштиради.

Ворислик васиятнома мавжуд бўлмаган ҳолларда қонун бўйича амалга оширилади. Бундан ташқари васиятнома қисман ёки тўлиқ ҳақиқий эмас деб топилса ёки мерос мулкнинг ҳаммаси васият қилинмаган бўлса, унинг васият қилинмай қолган қисмига нисбатан қонун бўйича ворислик амалга оширилади.

Қонун бўйича ворислар фақат фуқаролар бўлиб, васият бўйича эса давлат ва жамоат ташкилотлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва бошқа юридик шахслар бўлиши мумкин.

Мерос қолдирувчининг вафотидан кейин меросхўрларга ўтиши мумкин бўлган мол-мулки ва мулкка бўлган ҳуқуқ ва мажбуриятлари мерос ҳисобланади.

Мерос қолдирувчига тегишли бўлган хусусий мулк ҳуқуқи, кредит муассасаларида сақланаётган омонатларга бўлган ҳуқуқ, шунингдек, мулк билан боғлиқ бўлган айрим номулкий ҳуқуқлар ва мажбуриятлар ҳам мерос қолдирувчининг мерос мулки таркибига киради. Хусусий мулк объектининг қонун билан маън қилинмаган ашёлардан иборат ҳар қандай мол-мулк қисми мерос таркибига киради.

Мерос таркибида хусусий мулк ҳуқуқига асосланган фуқароларга тегишли корхоналар ҳам бўлиши мумкин. Шунингдек, мерос ҳуқуқи бўйича ворисларга ўтиши мумкин бўлган мулкий ва айрим номулкий ҳуқуқлар жумласига мажбуриятлардан келиб чиқадиган талаб қилиш ҳуқуқи, интеллектуал мулк объектлари бўлган шахсий номулкий ва мулкий ҳуқуқлар, кашфиётчилик, ихтирочилик ва муаллифликдан келиб чиқадиган мулкий ҳуқуқлар ҳам киради.

Белгиланган тартибда ажратиб берилган ер участкаларида қурилаётган уй-жойга бўлган мулк ҳуқуқи давлат рўйхатидан ўтказилгандан бошлаб вужудга келади. Хусусийлаштириш тартибида вужудга келган, кооператив уй-жойга, квартирага, гараж, дала ҳовли ва бошқа биноларга, кўп қаватли уйдаги квартирага эгалик ҳуқуқи қонунда белгиланган тартибда вужудга келган тақдирда, улар мерос мулк таркибига киради.

Умумий биргаликдаги мулкнинг эгалари ҳар бири ўзининг улушини васият қилиш ҳуқуқига эга. Демак, мерос қолдирувчининг умумий мулкдаги ҳиссаси мерос таркибига киради.

Меросга оид ҳуқуқий муносабатлар мерос очилиши билан вужудга келади. Мерос фуқаронинг вафот этиши ёки унинг суд қарори билан вафот этган деб эълон қилиниши билан очилади.

Ворисликка оид ҳуқуқий муносабатлар мерос очилган жойда амалда бўлган қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади. Мерос мулк қаерда бўлишидан қатъий назар, уни қўриқлашга доир чора-тадбирлар мерос очилган жойдаги нотариус томонидан кўрилиши керак.

Агар мерос қолдирувчининг мол-мулки ёки унинг бир қисми мерос очилган жойдан ташқарида бўлса, мерос очилган жойдаги нотариус бу ҳақда мерос мол-мулк жойлашган ердаги нотариусга ёки нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи фуқаролар йиғинининг раисига мерос мол-мулкнинг қўриқланишига доир чора-тадбирларни кўриш тўғрисида топшириқ юборади. Мерос мол-мулкнинг қўриқланишига доир чора-тадбирлар кўрган нотариус ёки фуқаролар йиғини раиси мерос очилган жойдаги нотариал идорага кўрилган чора-тадбирлар ҳақида хабар қилади ва мерос мол-мулк рўйхатининг нусхасини юборади.

Ворисларнинг доираси мерос очилгандан кейин аниқланади. Чунки меросхўр бўлиш учун улар мерос очилган пайтда ҳаёт бўлиши керак. Ворислар қонун бўйича ҳамда васият бўйича бўлиши мумкин. Мерос очилган пайтда ҳаёт бўлган мерос қолдирувчи билан қариндошлик муносабатларида бўлган шахслар қонун бўйича меросхўрлар доирасига киради.

Мерос қолдирувчидан туғилган фарзандлар ва уларнинг авлодлари, яъни тўғри чизиқ билан пастга қараб туғилганлар, мерос қолдирувчидан юқорига қараб тўғри чизиқ бўйича туташган қариндошлар — ота-она, бобо-буви ва ҳоказолар, ён чизиқ бўйича қариндошлиги бўлган ака-ука, опа-сингил, тоға-амаки, амма-хола ва бошқалар қонун бўйича ворислар ҳисобланадилар. Бундан ташқари мерос қолдирувчи ҳаётлигида ҳомила бўлиб, у вафот этгандан сўнг, яъни, мерос очилгандан кейин тирик туғилган болалари, шунингдек, фарзандликка олинган болалари ҳам қонун бўйича ворис бўладилар.

Қонун бўйича меросхўрлар жумласига фақат қариндош бўлган шахслар кирса, васият бўйича фуқароларнинг ҳаммаси меросхўр бўлиши мумкин, шу жумладан, васият қолдирувчининг ҳаётлигида ҳомила бўлиб, у вафот этгандан кейин тирик туғилган болалари ҳам.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясига кўра ҳар бир фуқаро ўзининг хусусий мулкини хоҳлаган жисмоний ва юридик шахсга мерос қилиб қолдириш ҳуқуқига эгадир.

Бекпошша МАҲМУДОВА,
Фуқаролик ишлари бўйича Наманган вилоят суди раисининг ўринбосари

Жиноят жазосиз қолмайди

АЁЛЛИК НОМИга ИСНОД КЕЛТИРДИ

Ургут туманидаги Оққўрғон жамоа хўжалигида дув-дув гап.

— Эшитдингизми, Улкан Сатторова аёллик номига иснод келтирибди.

— Йўғ-эй, ахир, унинг беш фарзанди бор-ку. Наҳотки, турмуш ўртоғига хиёнат қилган бўлса.

— Йўқ, у турмуш ўртоғига хиёнат қилмаган, гиёҳвандлик билан шуғулланар экан.

— Наҳотки, аёллик шаънига қора доғ-ку бу.

Дарвоқе, Улкан Сатторованинг ана шундай ножўя қилиқлари тез орада бутун туманга ёйилди. Бу хунук хабар Ургут туман Ички ишлар бўлимига ҳам етиб келди. Шамол бўлмаса дарахтнинг учи қимирламайди деганларидек, Ички ишлар бўлимининг тезкор ходимлари Улкан Сатторованинг жиноий ҳаракатларини атрофлича ўрганиб чиқишди.

Улкан Сатторова мўмай пул топиш мақсадида гиёҳвандлик воситаларини олиб сотаётганлиги маълум бўлди. У 2003 йил октябрь ойининг бошларида Тожикистон Республикаси Панжакент туманида яшовчи Отабек исмли шахсдан 0,135 грамм миқдордаги (героин) гиёҳвандлик воситасини 3 минг сўмга сотиб олиб харидорини топгунча уйида сақлади. 16 октябрь куни Улкан Сатторованинг уйига туман Ички ишлар бўлими томонидан юборилган Тоҳир исмли киши героин гиёҳвандини сотиб олишини айтади. Улкан Сатторова героинга харидор топилганидан мамнун бўлиб уйидан дарҳол олиб чиқди.

— 135 грамм баҳоси 4 минг сўм, — деди қаршисидаги кишига.

Ички ишлар бўлими топшириғи билан келган "харидор" Тоҳирнинг ҳам бир жиноятчини аниқлаб бераётганидан димоғи чоғ эди. Шу боис ҳам у Ички ишлар бўлими томонидан берилган пулдан нархини тортишиб ўтирмай, 4 минг сўмини Улкан Сатторовага берди. Улкан Сатторова героин гиёҳвандини харидорга бериб, пулни санаб олаётганда бир чеккадан кузатиб турган Ички ишлар бўлими ходимлари кўз очиб юмгунча қаршисида пайдо бўлганидан ранги докадек оқариб, пул тутган қўллари бехосдан қалтираб қолди.

Улкан Сатторова қонунга хилоф равишда иш тутиб, аёллик номига иснод келтирганидан пушаймон еди. Каттақўрғон шаҳар судининг сайёр очиқ суд мажлисидаги қора курсида ўтирган Улкан Сатторова атрофдаги одамларга тик боқолмай қолди. Боши эгилиб, кўзларидан маржон-маржон ёшлар тўкилди. Суд мажлисида иштирок этган ҳамқишлоқлари унга нафрат кўзи билан боқдилар. Ҳамқишлоқлари гўё унга "Аёл бошинг билан оилангга катта доғ туширдинг" деяётгандек эди. Ростдан ҳам у оиласигагина эмас, бутун ҳамқишлоқларига иснод келтирган эди. Ахир, бир вақтлар Улкан Сатторовага ҳамма ҳавас қилар эди. Негаки, у Оққўрғон жамоа хўжалигида анча йил ишлади. Беш нафар фарзандини тарбия қилди. Шу пайтга қадар Улкан Сатторова ҳақида ёмон фикрлар билдирилмаган эди. У шайтоннинг майлига кириб, мўмайгина пул orттириш мақсадида ўзи билмаган ҳолда жиноий ишга қўл урди.

Бизда кимлигидан қатъий назар қалтис жиноятга қўл урган жиноятчи кечирилмайди. Қилмиш-қидирмиш дейдилар. Каттақўрғон шаҳар судининг сайёр очиқ суди Улкан Сатторовани Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексининг 273-моддасининг 5-қисми билан айбли топиб, уни 6 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш юзасидан ҳукм чиқарди. 2004 йил "Меҳр ва мурувват йили" эканлигини ҳисобга олган суд ҳайъати Улкан Сатторованинг 5 нафар фарзанд онаси туфайли унга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 72-моддасини қўллаб тайинланган 6 йил ўрнига 3 йил синов муддати белгилади.

Улкан Сатторова суд залидан чиқар экан, қилган ишидан минг карра пушаймон эканлигини изҳор этиб, атрофдагилардан узр сўради. Афсуски, сўнгги пушаймондан фойда йўқ. Ўз хатосини кеч тушунди.

Саҳоб АШУРОВ,
Жиноят ишлари бўйича Каттақўрғон шаҳар судининг раиси.
Асқар ЖАЛИЛОВ,
"Адолат" мухбири

Меҳр-мурувват — улуғ фазилат

УЙИ ТОРУ КЎНГЛИ КЕНГ

Кўзи ожиз, оёғи ногирон аёлни унинг учун мутлақо нотаниш шаҳарга олиб келиб ташлаб кетдилар. Мақсудахон ая Абдуҳалилова борадиган жойи, эгани нони йўқ катта кўчадаги тўнгак устида 2 кун ўтирди. Ўтган-кетганлар унга эътибор бериб, суриштира бошладилар.

Маълум бўлишича Мақсудхон ая Қирғизистонннинг Сузоқ туманидан бўлиб, йигирма йил аввал хотини вафот этган тошкентлик бир кишига турмушга чиққан экан. У киши вафот этибди. Умр йўлдошининг фарзандлари кичик оналарини Сузоққа олиб боришган экан, аёлнинг қариндошларини топишолмабди. Хуллас бағритош фарзандлар I-гуруҳ ногирони Мақсудахон аяни Хонобод шаҳрида қолдириб кетишибди.

Одамлар аяга раҳми келишар, аммо унга қандай ёрдам кўрсатишни билишмасди. Бу гапдан хабар топган Хонободлик ногирон аёл Дилбархон Турсунова — "Ўша аяни менинг уйимга олиб келинглар, уйимиз тор аммо кўнглимиз кенг", — деди.

Мақсудахон аяни полосга солиб, кўтариб олиб келишди. Дилбархон ўзи ногирон бўлишига қарамай бахти қаро аёлни бир ой парвариш қилди. Мақсудахон ая Абдуҳалиловани Андижон шаҳридаги "Саховат" уйига жойлаш учун анчагина елиб-югурди. Бу ерда аянинг оғриққа чалинган оёқларини даволашди. У кўзи ожиз бўлсада ўзи туриб, ўзи юраётганидан хурсанд, бу дунёда яхши одамлар борлигидан шукроналар қилади.

Шундай одамлар борки кимдандир, қаердандир бирор нарса ундирганидан хурсанд бўлиб юришади. Бошқа тоифадаги инсонлар ҳам бор. Улар кимнингдир оғирини енгил қилиш учун ўзларини ўтдан-чўққа урадилар. Бундай инсонлар кўп эмас. Аммо айнан улар борлиги учун ҳам дунё бор. Дилбархон опа Турсунова ана шундай қалби қуёш нуридай иссиқ, булоқ сувидай мусаффо инсонлардан.

Дилбархон Хонобод шаҳар ногиронлар жамиятида ишлаб юрган чоғида меҳр-муруввватга муҳтож инсонлар билан доимий муносабатда бўлиб, уларга ёрдам бериш, уларнинг ҳаётига бир чимдим бўлсада шодлик олиб кириш учун астойдил ҳаракат қиларди. Ҳатто ногиронлардан "Қалдирғоч" деб номланган ашула ва рақс дастаси ташкил этиб, довруқ таратишга ҳам эришди. Афсуски унинг харакатларини астойдил қўллаб-қувватлайдиганлар бўлмади.

Бугун Дилбархон опа ҳеч қаерда ишламайди. Болаликдан ногиронлиги етмаганидан юрак хуружи ҳам уни қийнаяпти. Шунга қарамай кимнингдир топшириғи билан эмас, қалб амри билан ногиронлар ёнига бориб, ҳеч бўлмаса яхши сўзлари билан уларнинг кўнгилларини кўтариб туради. Жонсарак бу аёлнинг келишини нафақат Хонободда, балки атрофдаги бошқа шаҳар ва қишлоқлардаги ногиронлар ҳам орзиқиб кутадилар.

Бозор ёнида дўкон очиб ўтирган аёл Дилбархонга ҳасрат қилди:

— Дўкондан тушган даромад пасайиб кетди. Бунинг устига солиқ ҳам катта.

— Нега сиздан солиқ олишади, — дея опа ҳайрон бўлди. — Ахир ўғлингиз ногирон-ку?

Эртаси куни Дилбархон опа тоби йўқлигига қарамай шаҳар Давлат солиқ инспекциясига борди, бояги аёлнинг ишини ижобий ҳал қилинишига эришди.

Кечки пайт она вокзалда бошини қуйи эгиб ўтирган ўсмирни ортидан ўз ўғлига ўхшатиб юборди:

— Сардор, — дея чақириб, ўсмир томон юрди.

Янглишибди. Йигит Қўқондан келибди. Хонобод индустрия техникумига (эндиликда коллеж) кириш учун ҳужжатларини топширган экан.

— Эртага имтиҳон, — деди йигит.

— Борадиган жойинг борми? — дея опа ўсмирга синчиклаб қаради.

— Бир амаллаб тунни ўтказиб оларман, — деди йигит кулимсираб.

— Юр мен билан, — деди опа қатъий ва ўзи билан уйига олиб кетди.

Дилбархон опанинг умр йўлдоши 1980 йили оламдан ўтган. Ундан 2 ўғил мерос қолган. Ногирон аёл Абдувоҳид ва Сардорбекларни қийинчилик билан вояга етказган. Уларнинг бири санъаткор, бошқаси ҳарбий хизматчи. Қўқонлик ўсмир Дилмурод опанинг ўғиллари билан дўстлашиб олди. У эртаси куни техникумга бориб хомуш қайтди. Имтиҳон бир кун аввал ўтиб кетибди. Опа Дилмуродни яна техникумга олиб борди, директор билан гаплашиб, боланинг имтиҳон топширишини ҳал қилди. Буни қарангки, Дилмурод имтиҳонларни яхши топшириб талабаликка қабул қилинди.

Дилбархон опанинг ҳаётидан бундай мисолларни кўплаб келтириш ва уларнинг ҳар бири ҳақида ҳикоялар ёзиш мумкин. У газетага мақолалар ёзишни ҳам канда қилмайди. Баъзилар опадаги ғайрат-шижоатни кўриб, агар бу аёл ногирон бўлмаганида нималар қилмаган бўларди, агар йигит бўлиб туғилгандачи? — дея ҳайратланадилар.

— Меҳрга зор инсонлар кўзида қувонч кўрсам ўзимнинг ногиронлигимни унутаман, ҳамма чарчоғим ёзилиб кетади, — дейди Дилбархон опа.

Тўлқин СИДДИҚ,
"Адолат" мухбири

Маънавият сабоқлари

ҒИЙБАТ — УМР ЗАВОЛИ

Мучал билан ўлчансада одамнинг ёши,
Ақлли ё аҳмоқ бўлар думалоқ боши.

Азал-азалдан башар фарзандини икки дунёнинг сарвари ва зийнатаси дейдилар. Шу туфайли ҳам Одамни Аллоҳ таоло азизу мукаррам қилиб яратган. Унга сўзлашишдек улуғ неъматни, ақл билан иш кўришдек қудратни, тафаккур ва фаҳм-фаросатдек хислатларни адо этган.

Одам ҳаётининг икки хил йўли бор: унинг биринчиси — рушди ҳидоят, раҳмоний, яъни, фаришта йўли. Буни эзгулик йўли ҳам дейдилар. Ҳаётда бу йўлни танлаганлар меҳр-оқибатли, хайр-саховатли, адолатли ва ҳалол кишилар бўладилар. Бундайлар Аллоҳ таолонинг раҳматига муяссар бўлади ва абадий бахт уйи — жаннатга кирадилар. Бундайларни Аллоҳ алқайди ва ўзига дўст тутади.

Иккинчиси, шайтон йўлини тутган, эгри, қинғир йўлни тутганлар [illegible]

[illegible]

— Ғийбатчилар [illegible]

[illegible] ғийбат ва хурофатга ўчроқлари, одатда эрларини ҳам бундай ишларга бошлагувчи ғийбат ва иғво гапларни ҳам кўпроқ тарқатувчилар аёллар орасида кўпроқ бўлади. Уларни шайтони лаъин кўпроқ ҳидоят йўлидан адаштиради. Шу боис ҳам, фоний дунёдаги ҳар ким ҳам қилган қилмишига яраша, менинг даргоҳимда, яхшилигу ёмонлигини олур", дейди.

Шу фурсатда ғийбатга алоқадор бўлган бир ибратли ҳадису шарифни ёдга олиб ўтишни жоиз деб билдик. У яхшилик ва эзгуликка бошлаш, ёвузлик ва ёмонликдан қайтариш, ношуд ва ношукр бўлмаслик хусусидадир. Аллоҳ таологa барча маҳлуқоту мавжудотлар, дов-дарахтлар, ҳатто оддий гиёҳлар ҳам доимо шукр айтади, — дебдилар Расули Акрам (с.а.в.).

— Ҳайвон ҳам шукр айтадими? — сўрабди бир саҳоба.

— Ҳа, айтади. Сигир айтади: "Эй, Аллоҳим, мени мол қилиб яратдинг, гўштим, сутим ҳалол кишиларга насиб қилаяпти. Шу орқали одамларга фойдам тегаяпти. Мени ит қилиб яратмаганингга шукр", дейди.

— Унда ит нима деб шукр айтади?

— Итми? Ит: "Эй, Аллоҳим, мени ит қилиб яратдинг. Ризқимни одамлар орқали бериб турибсан. Инсонлар мени ўзига дўст ва вафодор тутишадилар. Тўнғиз қилиб яратсанг нима қилардим" — дейди.

— Демак, энг жирканч ва ёмон маҳлуқ тўнғиз экан-да? — деди саҳобалардан бири.

Тўнғиз ҳам Аллоҳга шукр айтади. У: "Эй, Аллоҳим, мени ғийбатчи, туҳматчи, ҳасадчи, хусуматчи, [illegible] яратмаганингга шукр дер экан", — дебдилар Расули Акрам (с.а.в.).

Ҳа, тавба қилмоқ керак, тавба!

[illegible]

лар, дейдилар. Зеро, ғийбат кишига бахтсизлик ва омадсизлик олиб келади.

Ғийбатчиларнинг маккорлиги шундаки, улар шум ва ўта қабиҳ, ёвуз ғийбатларини иложи борича бошқа, ҳар бир гапга ишонувчан софдил одамлар оғзи билан амалга оширишга устаси фаранг бўладилар. Уларнинг ғийбатчилиги қон-қонига сингиб кетганлигидан гоҳида ғийбатнинг бошини ҳам, охирини ҳам топиш қийин бўлади.

Оилада, таълим масканларида, маҳалла-куйда ғийбатчилик, чақимчилик, иғво ва миш-миш гапларни тарқатишга қарши тарбияни кучайтирмоғимиз керак бўлади. Энг аввало ғийбат гапни эшитганда шошмасдан, ақл билан иш кўрган яхшидир. Бўлмаса, унинг оқибати ёмон, хунук фожеаларга сабаб бўлиши мумкин.

Азизлар, икки киши орасида ғийбат гапларни тарқатиб, бирини бошқасига душман кўрсатган, ҳар икки томонга хусумат ва адоват оловини ёқиб, уларни бир-биридан жудо этган кишиларнинг дилларида заррача ҳам инсонийлик каби олий, соф туйғу бўлмайди. Бундай кишиларни азал-азалдан имонсиз ва виждонсиз, дейдилар. Ана шундайлардан, уларнинг ғийбатидан, ҳар биримизни Худонинг ўзи асрасин деймиз. Ҳеч қачон ғийбат умр заволига айланмасин.

Абдулҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ,
доцент

Қонунсиз иш — келтирар ташвиш

ТУЗОҚҚА ТУШГАН "ТАДБИРКОРЛАР"

Маълумки, Хитой ва бошқа ерларда ишлаб чиқарилган сифатсиз саноат моллари ва озиқ-овқат маҳсулотларининг асосий қисми юртимизга Қозоғистон Республикасига чегарадош бўлган ҳудудлардан кириб келмоқда. Агар Сирдарё туманининг анчагина ерлари Қозоғистон билан туташлигини ҳисобга оладиган бўлсак, ушбу жойларда ҳам юртимизга ноқонуний молларни олиб ўтишга уринишлар тез-тез содир бўлиб турибди.

Шунингдек, юртдошларимиз ўртасида шундай "тадбиркор"лар ҳам борки, улар эл соғлиғи, Ватан равнақини эмас, балки ўз ҳамёнларини ўйлашади. Ҳар хил ҳаёт учун хавфли бўлган маҳсулотларни уй шароитида, антисанитария ҳолатида ишлаб чиқаришади. Натижада қанчадан-қанча одамлар улар тайёрлаган озиқ-овқат ва ичимликлардан заҳарланишмоқда. Айримлар ҳатто ҳаётдан кўз юммоқда.

Ана шундай шароитда Сирдарё туман ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, хусусан, туман прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлими ва солиқ инспекцияси ходимлари зиммасига алоҳида масъулият юкланган. Улар ана шу масъулиятни дилдан ҳис этган ҳолда маҳаллаларда, бозорларда, савдо шаҳобчаларида тушунтириш ишлари олиб боришяпти. Рейдлар ўтказиб, қонунбузарларни аниқлашмоқда.

Кўпинча чегаралардаги айланма йўлларга чиқиб, кечани кеча, кундузни кундуз демай ташмачилар йўлига ғов солиш йўлида ҳаловатларидан кечмоқдалар. Шунинг учун ҳам эл-юрт ташвишида елиб-югуриб хизмат қилаётган бу фидойи инсонларнинг ишларини ҳар қанча фахр билан тилга олсак шунча кам.

Хусусан, Сирдарё туман прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлими ходимлари бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари вакиллари билан ҳамкорликда ўтган 2003 йилда 86 киши ноқонуний ишлар билан шуғулланганлигини аниқладилар. Улардан 22 миллион сўмликка яқин товар-моддий бойликлари мусодара қилинди.

2004 йилда ҳам бу соҳада ибратли ишлар қилинмоқда. Қуйида уларнинг айримлари ҳақида тўхталиб ўтамиз.

Шоҳида Зиёева асли навоийлик. Уч нафар фарзандининг тарбияси билан шуғулланиб, борига шукр қилиб яшаб юрса бўларди. Аммо текин бойликни кўзлаган бу аёл Сирдарё туманида ноқонуний ишлар билан шуғулланиб судланди. Шунга қарамай тегишли хулоса чиқармади. Яна пулга тузоқ қўя бошлади. Шу мақсадда Ғиждувон шаҳар бозоридан акциз маркаси билан маркаланмаган, ишлаб чиқарилган жойи номаълум бўлган 1900 қути "PINE" сигаретасини 551 минг сўмга сотиб олиб, Сирдарё шаҳри бозорида сотаётганда қўлга тушди. Моллари мусодара этилди. Яъни мўмай фойдани кўзлаб боридан ҳам айрилди.

Назира Нормуродова Самарқанд вилояти, Нарпай туманининг Оқтош қўрғонида туғилган. Икки нафар фарзанднинг онаси. Ҳеч қаерда ишламайди. Лекин текин даромад деса ўзини томдан ташлайдиганлардан. Нафси ўпқон бу аёл 2004 йил 20 февраль куни Қозоғистон Республикасининг Мақтаорол ҳудудида жойлашган "Сапар ота" бозорида нотаниш шахсдан 400 дона 1,5 литрли идишларга солинган спиртнинг ҳар бир идишини 2000 сўмдан жами 800 минг сўмга сотиб олади.

Ушбу спиртни айланма йўллар орқали Ўзбекистон ҳудудига олиб ўтади. У ноқонуний молларни олиб Сирдарё туман Охунбобоев номли жамоа хўжалиги биринчи бўлимига келганда туман прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлими ходимларининг тузоғига илинади. Натижада қонунбузардан 600 литр спирт ашёвий далил сифатда олиб қўйилди. "Қинғир иш келтирар ташвиш", деганларидек, энди у катта миқдордаги пулидан ажраб оиласи, болалари ризқини қийиб ўтирибди.

2004 йил 22 февраль куни Сирдарё туман прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлими, солиқ инспекцияси, ички ишлар бўлими ходимлари билан биргаликда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 6 майдаги "Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида"ги 154-сонли қарори талабларини бажариш юзасидан тадбир ўтказдилар.

Ўтказилган тадбирда Сирдарё шаҳар Ҳамид Олимжон кўчаси 300 "А" уйда яшовчи фуқаро Маҳфуза Машрапованинг уйи олдида давлат рақами 14 L 2218 бўлган "Мерседес-Бенц" русумли автобусга одамлар хорижда ишлаб чиқарилган товар-моддий бойликларини ортишаётгани маълум бўлди. Суриштирув жараёнида маълум бўлишича, улар Хоразм вилоятининг Хазорасп туманидан келган Улуғбек Ваисов, Улуғбек Қурёзов, Неъмат Болтаев, Қудрат Дўсчонов, Комила Хўжаниёзова ва Тошкент вилояти Чиноз туманида истиқомат қилувчи Хуршида Расулова, Раъно Эгамбердиева, Фарҳод Жонузоқовлар экан.

Сохта тадбиркорлар Қозоғистоннинг "Сапар ота" бозоридан хорижда ишлаб чиқарилган сифатсиз товарларни олиб, сотиш мақсадида айланма йўллар орқали Республикамиз ҳудудига олиб кириб, Маҳфуза Машрапова уйига яширганлар. Лекин қаллобларнинг шум ниятлари амалга ошмади. Ноқонуний сотиб олинган молларни "гум" қилмоқчи бўлганларида ҳуқуқ посбонлари уларнинг йўлига ғов солишди.

Кўриниб турибдики, текин пул топаман деб югурганлар узоққа боришолмайди. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимларининг тузоғига албатта илинадилар. Шундай экан, ҳозирданоқ бундай ҳолатлардан хулоса чиқариб, ҳалол ишлаб даромад олиш йўлини қилиш лозим. Акс ҳолда кейин кеч бўлади.

Рихситилла КАРИМОВ,
"Адолат" мухбири

СУРАТДА: Сирдарё тумани прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлими бошлиғи Ҳусан Игамбердиев (ўнгда) туман Давлат солиқ инспекцияси бошлиғи муовини Ўктам Раҳматуллаев билан қўлбола усулда тайёрланган спиртли ичимликларни кўздан кечирмоқда

ҲАМКОРЛИК ИСТИҚБОЛЛАРИ

Германия федератив республикасининг Тошкентдаги элчихонасида "Ўзбекистонда Германия ташкилотларининг фаолияти" мавзуида матбуот анжумани ўтказилди.

-Ўзбекистон ва Германия ўртасида дипломатик алоқалар ўрнатилгандан буён кенг кўламдаги ҳамкорлик ривожланиб бормоқда,-деди Германиянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Мартин Хеккер. -Германия ташкилотларининг Ўзбекистондаги фаолияти икки томонлама ҳамкорликка асосланади. Ўтган йили фақат таълим ва маданий соҳалар бўйича дастур ва тадбирларни амалга оширишга уч миллион евро миқдорида маблағ ажратилди. Жумладан, дастурлари тил ишлари ва кутубхоналар фаолиятини такомиллаштиришга қаратилган Ўзбекистондаги Гёте институти тўла-тўкис давлат бюджети томонидан молиялаштирилади. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Германияга ташрифи чоғида ушбу институтни барпо этишнинг ташаббускори бўлди. Фақат немис тили ривожи учун ҳар йили 800 минг евро миқдорида маблағ сарф этилмоқда.

М.Хеккер жанобларининг таъкидлашича, Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида Германиянинг Агрокўмак ташкилоти иш олиб бормоқда. Конрад Аденауэр ва Фридрих Эберт жамғармаларининг вазифаси эса сиёсий таълим, ёшлар билан ишлаш ва самарали бошқарувни барпо этишдан иборат. Шунингдек, германиялик экспертлар кўпгина ижтимоий соҳаларда ҳам фаолият юритишмоқда. Улар Тошкент қизлар коллежида хотин-қизлар саломатлиги ва ҳуқуқи бўйича машғулотлар олиб боришяпти. Туризм соҳасини ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш борасида Германия ривожланиш хизмати (DED) экспертлари Самарқанд ва Бухородаги касб-ҳунар коллежларида ишлашяпти. Ўзбекистон ва Германия иқтисодчилари ҳамда ҳуқуқшунослари ўртасида ҳам узвий алоқалар ўрнатилган.

Бундан кейин ҳам Ўзбекистон ва Германия ўртасида кенг кўламли ҳамкорлик истиқболлари кенгаяверади, -дея сўзини якунлади М.Хеккер.

Дилдора ТОИРОВА

ШАЙТОН МАЛАЙЛАРИ

"ХУДО БЕРМАСА БАНДАСИДАН ОЛАМИЗ"

Босқинчилик, талончиликнинг хаддини олган, одам ўлдирганда бадани чивин чаққанчалик сесканмайдиган даражага етган қонхўр Аслиддин Рустамовнинг кўнгли яна текин мол истаб қолади. У бир куни Ўктам Эргашев деган ошнасини кўриб дейди:

— Дўстим, яшаш яхши, аммо яхши яшаш ундан ҳам яхши, дейдилар. Мана кўриб турибсан турмушим ҳавас қилса арзигулик. Ҳеч нарсадан камчилигим йўқ. Сен эса, шердек йигит бўла туриб даври даврон сурмаяпсан.

— Энди оғайни даромаллироқ бир ишни бошини тутай десам, ўшандай ишнинг ўзи йўқ. Шунга бошим қотиб юрибди. Майли сабр таги олтин дейдилар. Худо хоҳласа омадим чопиб қолар, — дейди унга жавобан Ўктамбой.

— Э, осмонга қараб ётган билан ўша Худоинг бир халта олтин ташлармиди, сабр қиласан?

— Хўш нима қилиш керак?

— Раз. Худо бермаса, уни бандаларидан олиш керак.

— Қандай қилиб?

— Ҳозир нима кўп, киракаш кўп. Улардан бир нечтасини гумдон қилсак бас. Пул бойликнинг тагида қолиб кетасан.

— Бўпти, — мен рози, — деди Ўктам ваҳшийларча тишларини ғичирлатиб. — Аммо бу ишларни иккаламиз эплай олармиканмиз?

— Бу ёғидан хавотир олма, ишончли шериклар бор. Эртага келсанг улар билан учрашиб гаплашиб оламиз, — дейди Аслиддин.

2001 йил сентябрда юқоридаги икки ҳамтовоқ танишлари Владимир Кирюшкин, Владимир Ерёмкин, Эргаш Тоҳировлар учрашиб навбатдаги "ов" режасини тузадилар ва қандай машина кераклигини масалаҳатлашиб оладилар.

— Аммо режани амалга ошириш учун чиқим қилишга тўғри келади. Чўнтагимизда эса ҳемири йўқ, — дейди Кирюшкин.

— Ғам ема, процентни билан қайтарсаларинг, "соққа" топилади.

Ўктам шундай дея 2001 йил 21 сентябрда укаси Қаҳрамон Эргашев номига "Ғалла банк"нинг Жиззах вилоят бўлими томонидан сохта ҳужжатлар асосига олинган 2 миллион сўм миқдордаги кредит пулининг бир қисмини ўртага ташлайди. Демак, уларга яхши ҳолатда сақланган "Ваз — 2106" машинасини топиш лозим.

Уюшган жиноятчилар сентябрь, октябрь, ноябрь ойлари мобайнида бир неча бор Тошкент шаҳри, Тошкент, Сирдарё, Жиззах, Самарқанд вилоятлари туманларида изғиб, ўзларига мос ўлжани излайдилар. Ниҳоят Кирюшкин ва Ерёмкинлар 2001 йил 4 ноябрь куни тахминан соат тўртларда ўзлари излаган машинани топишади. У "Тошкент — Термиз катта ўзбек тракти йўлининг Сирдарё вилояти, Сирдарё туманига қўшни бўлган Қозоғистон Республикаси, Чимкент вилояти Славянка қўрғонида жойлашган "Сапар бозори" олдидаги машиналар тўхташ жойида турарди.

Ўлжа пойлаган йиртқичлар мулойимгина бўлиб "Ваз — 2106" русумли Давлат рақами 12 С 36-67 бўлган "Жигули" машинаси ҳайдовчиси Салих Байгузиннинг олдига келишади.

— Ошна пул кўпу уни оладиган топилмаяпти, — дейди Владимир Салихнинг "қўйнига қўл солиб".

— Бу нима деганингиз?

— Демоқчиманки, Дўстлик туманида улфатлар кутишяпти. Улфатчиликдан кеч қоляпмиз. Агар 40 минутда етказиб қўйсангиз элликта "кўкидан", ҳазиллашдим икки юзталикдан санаб олаверасиз.

— Гап йўқ, ўтиринглар, кўз очиб юмгунингизча дўстларингиз даврасида бўласиз, — деди Салихбой ўриндиққа ўтираркан фурсатни бой бермай машинани ўт олдирди.

Икки адаш — Владимирлар ҳам бир-бирига кўз қисишиб "Жигули"га чиқишди. Машина Дўстлик тумани сари елдек учиб кетди. Туман марказига келгач, ҳамтовоқлар чойхона олдида тўхташни буюришди. Ҳайдовчининг ҳайрон бўлиб турганини кўриб:

— Қўрқманг, ўша ваъда қилинганини оласиз. Юринг бироз тамадди қилиб олайлик, томоқ ҳам қақраб кетди, — деди Кирюшкин.

Учовлон чойхонага киришди. Иккала Владимир "оқидан" роса сипқордилар. Овқатланиб бўлишгач, олдиндан тузилган режага мувофиқ Дўстликда яшовчи Бахтиёр Аҳмедовнинг уйида кутиб ўтирган Аслиддинни чақириб чиқишди. Салих Байгузинга машинани Саркисов номли хўжаликка ҳайдашни буюришди.

Байгузин машинасини Саркисов номли хўжалик томонга ҳайдаб бораётганда кимсасиз жойда Кирюшкин ҳайдовчидан "ҳожат" учун тўхтатиб юборишни сўрайди. Машина тўхташи билан Кирюшкин қўлидаги арқон билан Салихни бўйнидан бўға бошлайди. Аслиддин эса уни қўли билан бўғади. Ерёмкин бўлса қўл-оёқларини маҳкам ушлаб туради. Бечора Салих ҳолдан тойгач уччала талончи уни роса тепиб уриб ҳамма ёғини қонатиб маматалоқ қилиб ташлайдилар.

Сўнг чалажон бўлиб қолган киракаш йигитнинг қўл-оёқларини боғлаб, орқа ўриндиқ остига ташлаб қўйишди. Бироздан сўнг бечора минг бор азобдан вафот этади. Қотиллар эса, мурданинг чўнтагидан 600 қозоқ тенгеси, 18 минг сўм пулини, ҳамда эгнидаги 25 минг сўмлик спорт костюм-шими, оёғидаги 18 минг сўмлик оқ кроссовкасини ечиб олишади. Шунингдек, машинада турган Салихга тегишли баҳоси 70 минг сўмлик чарм курткани ҳам ўзлаштирадилар. Аслиддин одатдагидек машина рулига ўтиради. Бир неча муддат ўтгач қотиллар Салих Байгузиннинг мурдасини йўл четидаги зовурга ташлаб юборишади.

Талончи қотиллар ҳайдовчини гумдон қилганларидан сўнг машинани Жиззах шаҳрига олиб келиб, унинг номери, техник паспортини йўқ қилишади. Эртасига Аслиддин жиноятни амалга ошириш учун Ўктам ўртага ташлаган пулдан Кирюшкин, Ерёмкинларга аввал 100 минг сўм, сўнгра яна 50 минг сўм беради. Эргаш Тоҳировга Салих Байгузиннинг 70 минг сўмлик чарм курткаси тегади. Ўктамнинг ўзи эса Кирюшкинга 500 минг сўм беради.

Орадан 3-4 кун ўтгандан сўнг Аслиддин машинани таниши Андраловга тегишли бўлган Жиззах шаҳридаги Иттифоқ маҳалласида жойлашган мактаб ҳовлисидаги устахонага олиб боради. Шу ерда бир нарсани таъкидлаш лозимки, Аслиддин қабиҳ нияти амалга ошса, яъни яхши ҳолатдаги машинани қўлга киритса, уни ўзлаштириш осон бўлсин деб Неъматулла Маликов деган одамдан Давлат белгиси 13 В 59-40 "Жигули" автомашинасини арзон-гаровга сотиб олган эди.

Салих Байгузин машинасининг давлат белгиси, чиқарилган йили, шасси, рама мотор рақамлари ёзилган биркасини, кузов рақами ёзилган олди ваннасини сотиб олган машинасинкига ўрнатади. Моторини алмаштиради. 2002 йил январь ойида Н.Маликов номидаги Ваз — 2106 автомашинасининг давлат белгиси мотор рақами биркаси, олди фартуги қўйилган Салих Байгузин машинасини ўз номига давлат нотариал идораси ҳамда вилоят ИИБ ЙХХБ "Рўйхат имтиҳон бўлими"дан расмийлаштириб олади.

Каримжон РИХСИЕВ
(Давоми бор)

ЯНГИ ИШ ЎРИНЛАРИ

Ўтган йили Беруний туманида 1,5 мингта янги иш ўринлари ташкил қилинди. Янгидан фаолият бошлаган 150 та корхонанинг 85 фоизи кичик бизнес субъектлари ҳисобланади..

Туманда жами мингдан ортиқ кичик корхоналар рўйхатга олинган бўлиб, шулардан 75 таси 2003 йилда тижорат банклари ва бюджетдан ташқари жамғармалар томонидан кредит маблағлари билан таъминланди. Тадбиркорларни қўллаб-қувватлашда тумандаги молия-кредит ташкилотлари 230 миллион сўмлик, меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоялаш вазирлиги 35,5 миллион сўмлик, Бизнес фонднинг Қорақалпоқ филиали эса 12 миллион сўмлик кредит маблағлари билан ҳисса қўшишди.

А. АСАНОВА,
"Туркистон-пресс".
Қорақалпоғистон Республикаси

Назм гулшани

КИМДИР СЕНИ ЭСЛАБ ЮРСА БАС

Тилингни ёр этмай ширин хислатга,
Дастёр қилиб қўйсанг бехос туҳматга.
Учратар сени у аччиқ қисматга.

***

Ҳўкиз терисидан ясалган қамчи,
Аччиқ савалашинг денгиздан томчи —
Бўлмоғига, айт-чи, недир илҳомчи?!

***

Ким тамшаниб мақтар еган-ичганини,
Ким унута олмас кўрган-кечганини.
Мен эса эслайман севги онини...

***

Ким бўлсанг бўлавер,
мен сендай бўлмайман,
Ихлос ҳам қўймайман,
ҳавас ҳам қилмайман.
Сўрама, сабабин ўзим ҳам билмайман.

***

Биламан, на мағлуб, на ғолиб яшайсан,
На фахрланиб, на уялиб яшайсан.
Аммо қачонгача суяниб яшайсан?!

***

Ойдан ёруғликни, Куёшдан зиёни
Сипқорган авлодсиз, улуғсиз, яъни —
Машъум қоронғудан сақланг дунёни!

***

Ўзгани англамаган англанмагусидир,
Ўзгани тингламаган тингланмагусидир.
Ўзгани тенгламаган тенгланмагусидир.

***

Мумкиндир гоҳида қалб билан сўйлаш,
Мақтаб ерга уриш, койиброқ — сийлаш.
Энг муҳими, эзгу фикрлар ўйлаш.

***

Омадсизнинг умри шу зайл ўтди:
Қишдан эсон-омон баҳорга етди,
Аммо кутмаганда офтоб уриб кетди.

***

Эр-хотин кун бўйи шоли оқлашар.
Рўзғорига файз, қут-толе оқлашар.
Гуручлар кўрсатар оппоқ тишларин...

***

Дунё хоҳишимиз назарга илмас.
Келган кетаверар, кетганлар келмас,
Ғофил зоти борки, буни ҳис қилмас.

***

Донишманд демишки, бу энг зўр алам:
Жаҳонда одам кўп, инсон жуда кам.
Шу боис мукаммал бўлолмас олам.

***

Сен жим тур. Эл айтар очган бўлсанг ариқ,
Қушлар алқаб сайрар, сочган бўлсанг тариқ,
Нимангни эслаймиз умринг кечса қуруқ.

***

Майсаларни ҳар кас босиб ўтса ҳам,
Буюкми ё нокас босиб ўтса ҳам,
У умридан рози — яшар хотиржам...

***

Беозор гиёҳга бир тикан деди:
Ҳеч кимга заҳрингни қадай олмайсан,
Бунчалар пешонанг шўр экан, деди.

***

Кимдир сени эслаб юрса бас.
Эзгуликни кўзлаб юрса бас,
Билки, умринг ўтмабди абас.

***

Булут, гарчи енгилсан,
Осмон асло пастлатмас,
Токи кўкка сингилсан.

***

Қандай яхши, ҳар ким эзгу иш қилса.
Такаббурлар қотган дийдасин тилса,
Дўқлашни билганлар тинглашни билса...

***

Аллоҳим, кечиргин, ўзинг де бандам,
Давлатмандлар чеккан кулфат олдида
Бўларкан ўзимни ўйламасам ҳам...

***

Ишонган тоғингда кийик ётавермас.
Тилагинг бўлмаса чўққидан баланд,
У тоғ сенга мудом асқотавермас.

***

Унинг оёғи калта, қорни думалоқ,
Аммо қўли истаган жойга етади.
Дунё, айт, оёғи узун нетади?!

***

Ким бўғзигача гуноҳга ботди...
Ер билан осмоннинг оралиғида
Ким осмон қадар баландлаб кетди.

***

Дунё кўп ғалати: кимдир мақтаб яшар,
Тил учида ғанимин ким олқаб яшар.
Биров дўқлаб, биров сукут сақлаб яшар.

***

Кимдир сармаст яшар ҳаёт тотидан,
Кимдир шифо топмиш қушнинг патидан,
Мен мадад олгайман мардлар ёдидан.

***

Асалари умри қирқ беш кунгина.
Элга асал бериб, лаззат улашиб,
Яшаб, ўтиб кетди оддий, жўнгина.

***

Эй қорин, бунчалар талабинг азим:
Бўлса бас, маишат, жамшиди базм
Тап тортмай тоғни ҳам қилурсан ҳазм.

***

Йигирма ёшингда гапни олмадинг.
Ўттизингда билганингдан қолмадинг.
Қани, қирқбешингда кулган омадинг?

***

На бир ҳунаринг бор, на бир ишинг бор,
Ҳайронманки, сенинг на эс ҳушинг бор.
Аммо жағинг тўла ўткир тишинг бор...

***

Бўрининг ошиғин олиб юрсанг ҳам,
Қўйнингга жодулар солиб юрсанг ҳам,
Ўзинг сабаб бўлсанг, янчар кулфат-ғам.

***

Тўққизта рақаминг бордир бор-йўғи,
Дунё ҳисобига етдим демагин,
Ки, нолдан мақоминг бордир бор-йўғи...

***

Сенга ётдир эркин фикрлар, ўйлар,
Шундан кимлигингни билса бўлади,
Жону дилинг фақат хушомадгўйлар.

***

Текинга келарми дейман нон-ошинг,
Ё ошиб кетдими ойлик маошинг,
Бунчалар айланиб қолибди бошинг?!

Қамбар ОТА

Давоми.Боши ўтган сонларда

Одобнома

Ризоуддин ибн ФАХРУДДИН

Оила

ЯХШИ ТАРБИЯ ВА ЁМОН ТАРБИЯ

Бола беш-олти ёшидан ошганида сўзлашишга, кўзига кўринган ақли етган нарсаларни сўрашга ва уларни синчиклаб текширишга ҳаракат қила бошлайди. Ёш болаларнинг ҳар нарсани кузатиб, аслини билишга интилишлари кўпинча гўзал ва керакли нарсалар ҳақида бўлади. Яқин қариндошларимиз, дўст меҳмонларимиз узоқ бир сафардан келганларида ҳол-аҳволимизни жуда меҳрибонлик билан сўраганлари каби, ёш болаларнинг бу хил ҳар нарсани сўрашлари буларга қараганда ҳам маъноли бўлур.

Нафас оладиган ҳаво, ичадиган сувимизнинг фойдаларини, ейдиган нон, кийган кийимларимизнинг қандай амаллар билан вужудга келганини, қору муз, ёмғиру қиров, шудрингу ўсимликлар, яшину камалакнинг ималардан ҳосил бўлганини, ҳайвонларнинг зарарли ва фойдалиларини, қоғозни нимадан ясалганини, китоблар қандай равишда босилиб дунёга тарқалганини, кечаю кундузларнинг узайиб, қисқарганини, кема-ю поездларнинг, алоқа воситаларию телеграфнинг қандай қилиб одамларга етиб келишини, шамолу булутларнинг юришларини ва бошқа шу каби ҳолларни болаларга ўйин орасида ҳам, ўйин ўйнаётган пайтда ҳам ўргатиш мумкин. Агарда бу нарсаларни болалар ўз оналаридан ўргансалар, тамом кўнгилларида қолади ва шундай нарсаларни билишга муҳаббатлари ортади.

Тарбия илмини билувчи оналар фазилатларга муҳаббат билан қарамоқ, разолатлардан нафрат қилмоқ йўлларини болаларнинг зеҳнларига соладилар. Буюк одамларнинг камолотларини баён қилурлар, одил ҳокимлар, имонли савдогарлар ҳамда зоҳид, ҳунармандлар, диндор касбчиларни суюкли қилиб кўрсатурлар, хасталик ва саломатлик сабабларини, мажлису суҳбат адабларини англатадилар.

Ҳайвонлар оғизларидан сўзлатилмиш ҳикоятлар тарбия илмини билувчи хотунлар учун битмас-туганмас хазинадир. Улар бу ҳикоятларни сўзлайдилар, аммо шу ҳикоятлар воситасида фазилат ва разолатни бутунлай болаларнинг кўнгилларига сингдириб, аввалгисига муҳаббат қўйиш, сўнггисидан нафрат қилиш йўлларини очиқ кўрсатадилар.

Боласи кузатиб юрган нарсалардан ўзи ҳам хабарсиз бўлган она ё тарбиячи хотун боланинг бу одатидан безор бўлур. Уни бу ишдан тўхтатиш учун ёлғон-яшиқ жавоблар топиб, дуруст сўз ўрнига боланинг кўнглига уларни жойлаштирур. Бу ёлғонларни кўнгилда маҳкам сақлаган бола, кейинроқ танбеҳ этувчилар бўлса ҳам узоқ вақт уларни қабул этмас, аммо кексайиб қолгунга қадар бузуқ ва янглиш фикрлар боланинг зеҳнидан кетмас. Баъзи оналару хотунлар болаларини шайтон, пари, дев, аждарҳо каби нарсалар билан қўрқитадилар. Баъзилари: "домулло келиб сени мактабга олиб кетади, сабоқ ўқимасанг қулоғингни кесади» дея тагли-тагсиз гаплар билан болаларнинг юракларини оладилар. Ақлга хилоф хулқ бузишга сабаб бўладиган ёлғон-яшиқ ўгитлар билан уларнинг бошларини айлантирадилар. Бундай тарбия энг ёмон тарбия бўлиб, тарбиячилар эса ёмон тарбия этувчилардир. Сабоқ ва мактабда муллолар билан қўрқитмоқ, болаларга илм ва илм аҳлини душман қилиб кўрсатишга сабаб бўлади. Дунёда бирорта домуллонинг болалар қулоғини кесгани бўлганми? Ё бу келгусида бўладиган ишми? Бундан ҳам юқори ўринли ўринсиз, шу каби қўрқитиб тарбия бериш сабабли боланинг қони бузилади. Интилиш ва ғайрат тамоман битади, ҳар турли ваҳималарга боради, ниҳоят уни ҳар хил ваҳимали ҳаёллар ўз оғушига олади. Охирида фойдасиз бир чивин бўлиб қўя қолади.

(Давоми бор)

МИЛЛИЙ ҲУНАРМАНДЧИЛИК КЎРГАЗМАСИ

Ўзбекистон Бадиий академиясининг Замонавий кўргазмалар залида Денов анъанавий кулолчилиги ва Нурота каштачилигига бағишланган кўргазма очилди. Кўргазма Ўзбекистон ва Швейцария хамкорлик дастури доирасидаги лойиҳанинг натижаси ҳисобланади.

- Сурхондарё кулолчилиги ўзига хос тарихга эга,-деди лойиҳа мувофиқлаштирувчиси Светлана Осипова "Туркистон-пресс" мухбирига. - Унда ўлка қуёши, осмон мовийлиги ва чексиз қирларнинг ранглари акс этади. Усталар ушбу гўзалликни ифодалай олдилар ва ноёб услубни яратдилар. Сурхондарё ўлкаси кулолчилигининг ўзига хослиги Муҳаммад Расул Зухуров уста ва шогирдлари ишларида намоён этилган. Бу усуллар Ўрта Осиёда эрамизнинг VIII-IX асрларида пайдо бўлган. Унинг замонавий номи "абр"-булутсимон маъносини билдиради.

С.Осипованинг таъкидлашича, лойиҳа 2002 йилда Швейцария ҳамкорлик бюроси томонидан Сурхондарё вилоятида кулолчиликнинг қадимий анъаналари давомийлигини таъминлаш ва анъанавий ишлаб чиқаришни тиклаш, шогирдлар мактабини ташкил этиш мақсадида ташкил қилинди.

Кўргазмада шунингдек, XIX аср бошларидаги Нуротанинг анъанавий каштачилигига алоҳида ўрин берилган. Нурота каштачилиги бадиий тузилиши жиҳатидан уч турга бўлинади. Нурота кашталари баҳорда гуллаётган боғ таассуротини беради.

Таъкидлаш жоизки, Нурота кашталари ўзига хос безак гуллари ва ёрқинлиги билан ажралиб туради. Кашталар фақат хонадонларда тўқилган бўзда, ўсимлик бўёқлари билан бўялган ипда тўқилган. Нурота кўл каштачилигининг мумтоз нусхаларининг асосий қисми 1870 йилларгача бўлган даврга тегишли.

Лойиҳа Ўзбекистонда йўқолиб кетаётган ҳунарларнинг ривожланишига қаратилган бўлиб, унинг асосий мақсади анъанавий услубларга асосланган кулолчилик ҳамда каштачиликни ривожлантириш ва қайта тиклаш ва қўллаб-юқувватлашдан иборат.

Дилдора ТОИРОВА

Мутолаа

Носир Ҳайдаров олган сурат.

«Адолат» кутубхонаси

Прем ЧАНД,
машҳур ҳинд ёзувчиси

ЧИЛЛАК ЎЙИН

(Ҳикоя)

Охири.Боши ўтган сонларда

Таёқ секин тегиб чиллак бола яқин жойга тушиб қолса, мен уни олиб қайтадан урардим. Гайия бу ғирромлигимнинг ҳаммасини кўриб турар, лекин ўйиннинг ҳамма қоидаларини эсидан чиқариб қўйгандай, ҳеч нима демасди. Илгари у чиллак болани жуда усталик билан ташлар, чиллак даста унга қарсиллаб тегарди. Гўё Гайия ташлаган чиллак боланинг ягона вазифаси чиллак дастага бориб тегиш эди. Бироқ бугун чиллак даста сира нишонга бориб тегмасди. Чиллак бола гоҳ чиллак дастанинг ўнг томонига, гоҳ чап томонига тушар, гоҳ унга етиб бормас, гоҳо эса ошиб кетарди.

Чиллак бола ярим соат ичида бир марта чиллак дастага тегди. Мен ғирромлик қилиб "тегмади" дедим.

Гайия сира хафа бўлмади.

— Тегмаган бўлса бордир, — деди у бамайлихотир.

— Теккан бўлса, тегмади деб сени алдаб ўтирармидим! — деб исботлай бошладим.

— Албатта, алдамас эдингиз, саркор, — деб маъқуллади Гайия.

Болалик чоғимда шундай ғирромлик қилган бўлсам, соғ қолармидим! Худди ана шу Гайия шартта ҳиқиллоғимдан бўғиб олган бўларди. Аммо бугун уни жуда осонлик билан алдадим! Вой эшак-эй! Ҳаммасини эсидан чиқариб юборибди.

Бирдан яна чиллак бола чиллак дастага худди милтиқ отгандай қарсиллаб тегди. Бундай исбот қаршисида дастлаб ҳалигидай ғирромлик қилишга юрагим бетламади. "Хўш, нега яна бир марта алдашга уриниб кўрмай? — деб ўйладим. Нимам кетади? — Ишонса ишонгани, ишонмаса, сен отасан дейман қўяманда. Қоронғини баҳона қилиб ташлаб беришдан қутулиб қоламан".

Гайия чиллаги текканидан хурсанд бўлиб кетиб:

— Тегди, тегди! Қандай қарсиллаб текканини эшитдингизми? — деб қичқирди.

Мен ўзимни гўлликка солдим:

— Тегди дейсанми? Пайқаганим йўқ.

— Ҳатто эшитилди ҳам, саркор.

— Чиллак бола тошга урилиб қарсиллаган бўлса-чи?

Бу гап қандай қилиб оғзимдан чиқиб кетганига ўзим ҳам ҳайронман. Бу оқни қора деб исбот қилишдай гап эди. Иккаламиз ҳам чиллак боланинг чиллак дастага қарсиллаб текканини эшитдик. Бироқ Гайия дарҳол менинг гапимга ишониб қўя қолди.

— Ҳа, тошга теккан бўлса керак. Чиллак дастага текканида овози бошқача бўларди.

Мен яна ташлаб бера бошладим. Лекин шундай ошкора алдамчилик қилганимда ҳам Гайиянинг соддалик қилганига ачиндим. Шунинг учун чиллак бола учинчи марта текканида ҳиммат билан, сен ташлаб бер, дейишга аҳд қилдим.

— Қоронғи тушиб қолди, ўйинни эртага қолдирамиз, — деб таклиф қилди Гайия.

"Эртага ўйин узоққа чўзилади, ким билсин, қанча вақт илиб олишга мажбур бўламан, — деб ўйладим. — Ҳозир тугатиб қўя қолганим яхши".

— Йўқ, йўқ. Ҳали жуда ёруғ. Қани ташлаб бер.

— Чиллак болани кўриб бўлмайди.

— Зарари йўқ, кўрамиз.

Гайия ташлаб бера бошлади, бироқ у чиллак отишни тамом эсидан чиқариб юборган эди. У икки марта урди-ю, иккаласида ҳам тегизолмади. Икки минут ўтар-ўтмас ютқизиб қўйди. Бечора бир соатча чиллак бола кетидан югурди-ю, ўзи бир дақиқа ҳам ўйнамади.

Мен Гайияга мурувват қилдим.

— Яна ота қол. Биринчи мартаси кечирилади.

— Йўғ-э, керак эмас, қоронғи тушиб қолди.

— Сен ўйинни эсингдан чиқариб қўйибсан-ку, наҳотки ҳеч ўйнамасанг?

— Ўйнашга вақт қаёқда дейсиз?

Машинага тушдик-да, чироғини ёқиб қишлоққа қайтиб келдик. Йўлда Гайия менга:

— Эртага биз чиллак ўйнаймиз. Ҳамма эски ўйинчилар келади. Келасизми? Ўйинчиларни айтган вақтингизда йиғиб келаман, — деди.

Мен кечқурун бўш бўламан дедим-да, эртасига мусобақани кўргани бордим. Майдончада бир неча ўнлаб одамлар йиғилган эди. уларнинг баъзилари болаликдаги ўртоқларим экан. Лекин тўпланганларнинг кўпчилиги менга нотаниш йигитчалар эди.

Ўйин бошланди. Мен автомобилда ўтириб томоша қилдим. Бугун Гайиянинг ўйини ва маҳорати мени ҳайратда қолдирди. У отганда чиллак бола осмони фалакка чиқиб кетарди. Гайияда кечаги хижолат, журъатсизлик ва бўшанглиқдан асар ҳам йўқ. Болалик чоғидан энди-энди кўриниб келаётган маҳорати ҳозир камолатга етган. Агарда у кеча чиллак болани шундай ташлаб берганда, мен хўрлигим келиб йиғлаб юборган бўлардим. У отганда чиллак бола икки юз газга бориб тушарди.

Бир йигитча ғирромлик қилди. У "чиллак болани учиб кетаётган ерида илиб олдим" деди. Гайия эса "чиллак бола ерга тегиб, сакраб кетди" дерди. Баҳс муштлашиш даражасига бориб етди, бироқ йигитча тоб беролмади. У Гайиянинг дарғазаб башарасини кўриб қўрқиб кетди.

Мен ўйинга аралашмадим, лекин бошқаларнинг ўйинини кўриб ҳам, болалигимизда дунёдаги барча нарсани унутиб чиллак ўйнаган вақтларимиздай маза қилар эдим. Кеча Гайия ростакам ўйнамай, ёлғондан ўзини ўйнаётганга солгани менга маълум бўлиб қолди. У мени юзхотир қилишга лойиқ одам деб ҳисоблаган экан. Мен ғирромлик қилдим, ҳалол ўйнамадим, лекин у мендан сира ҳам хафа бўлмади, чунки у ростакам ўйнаётгани йўқ эди, балки мени юпатар, инжиқлигимга кўнарди. Ташлаб бераётганда мени аярди. Энди мен, унинг назарида, катта амалдор эдим. Бу эса, иккаламизнинг орамизга ғов солиб турар эди. Ҳозир мен унинг эътиборига ва ҳурматига сазовор бўла олар эдиму, лекин у билан дўст бўлишга умид боғлай олмасдим. Болалик чоғимда мен унинг тенги эдим, орамизда ҳеч қандай фарқ йўқ эди. Ҳозир, баланд мартабага эришганимда эса, у мени фақат юзхотир қилади-ю, лекин ўзининг тенги деб билмайди. У катта киши бўлиб кетган, мен бўлсам ёш болалигимча қолган эдим.

ТУРФА ОЛАМ

ЧЎРТАН БАЛИҚ АМРИ БИЛАН

Йошкар-олалик Виктор Гусевга яқинда омад кулиб боқди. Волга дарёсида балиқ овлаётган Викторнинг қармоғига 20 килограммлик чўртан балиқ илинди. Балиқ эса овчига омад келтирди.

Гап шундаки, дарёдаги муздан кичкина дарча очиб балиқ тутаётган кишининг қармоғи бирдан шиддатли силкина бошлади. Балиқчи қармоқни тортаман деб ҳатто йиқилиб тушди. Викторга шериклари ёрдамга келдилар. Бир амаллаб балиқни тешик олдига тортиб олишганида уни катталигидан ташқарига чиқаришнинг иложи бўлмади. Тезда музни майдалаб каттагина жой очилди. Ана шундан кейингина чўртан балиқни кўпчилик бўлиб дарёдан тортиб олишди.

Омадни қарангки, одамларнинг тўпланиб турганини кўриб улар олдига бир машина тўхтади. У бадавлат янги руслардан бўлиб қизини узатаётган экан. Мезбон меҳмонларни ҳайратлантириш учун балиқни катта пул эвазига сотиб олди.

КЕЛИННИ ЧУВ ТУШИРГАН КУЁВ

Архангельск шаҳрида истиқомат қилувчи Ирина исмли аёл канадалик куёвга турмушга чиқишни хоҳлаб қолди. Аммо унинг истаги келин пошшага 14минг долларга тушди.

Аёл ўзига маъқул келган куёвни интернет орқали топди.Сайтдаги маълумотлар ва суратни кўриб ҳатто ошиқ бўлиб қолди. Тезда хат ёзди. Жавоб ҳам куттириб қўймади. Муҳаббат изҳори баён этилган хатлар битила бошлади. Охири йигит аёлдан унга турмушга чиқишни таклиф этди. Фақат бўлажак келиндан визани расмийлаштириш учун у айтган ҳисобга 14 минг доллар ўтказишни илтимос қилди.

Ирина шаҳардаги уйини сотиб, айтилган пулни Канададаги айтилган ҳисоб рақамига жўнатди ва визани кута бошлади. Аммо орадан бир неча йил ўтса ҳам визадан дарак бўлмади. Охири келинпошша милицияга мурожаат қилишга мажбур бўлди. Лекин ҳалигача бирор натижа бўлгани йўқ.

ИГНА ГЎЗАЛЛИК БЕЛГИСИ ЭМИШ...

Беморларни игна ёрдамида даволовчи хитойлик врач Вей Шенху иккинчи касбни эгаллади. Энди у игнадан пардоз қуроли сифатида фойдаланмоқда.

Вей Шенху майда игналарни бош қисмининг ярмидан бошлаб то қошгача бир хил масофада санчиб чиқади. Шундай қилиб врач энди модельерга айланди. Модельернинг эса мижозлари кўпайиб қолди. Типратикон деб аталган ушбу игна санчиш айниқса тепакалларга маъқул тушмоқда.

СИЗ ШУНДАЙ ҚИЛА ОЛАСИЗМИ?

Қадимий будда таълимотининг издошларидан энг абжир ва чаққонлари йог бўйича Лос-Анжелесда ўтаётган жаҳон чемпионатига тўпландилар.

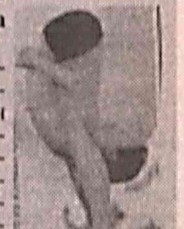

Чемпионат иштирокчилари инсон танаси ва заковати нималарга қодирлигини амалда кўрсатишмоқда. Уларнинг маҳоратини нуфузли ҳакамлар баҳолаб боришмоқда. Суратдаги хитойлик қизнинг ушбу мусобақаларга узоқ вақт пухта тайёргарлик кўрганлиги маълум бўлди. Унинг гапига қараганда йогда асосий ролни жисмоний тайёргарлик эмас, балки ўз танасини бошқара олиш қобилияти устун туради.

Хориж матбуоти асосида Феруза РИХСИЕВА тайёрлади.

ҚУТЛАЙМИЗ!

Қадрли Шавкат Йўлдошевич ОТАЖОНОВ!

Сизни қутлуғ 50 ёшингиз билан чин юракдан муборакбод этамиз. Инсон умри оқар дарё дейдилар. Мана сиз ҳам ҳаётингизнинг гўзал ва бетакрор дамларини юртимизнинг тинчлиги, осойишталигини сақлашдек улуғвор иш бахшида айлаб, бугун даврaларнинг тўрида қувонч-шодликлардан масруф бўлиб ўтирибсиз. Тенгингизда қадрдонларингиз, дўсту-биродарларингиз. Зеро инсон учун бундан улуғ бахт йўқ.

Тилагимиз бахтингизга ҳамиша соғ-саломат бўлинг! Узоқ умр кўриб қалбингиз тўридаги барча эзгу ниятларга эришинг. Бахтингиз бутун, ризқингиз улуғ бўлсин! Ишларингиз ҳамиша барорида келсин.

Ҳурмат эҳтиром билан дўстларингиз Рустам, Шуҳрат, Иброҳим, Йўлдош ва Камолиддин.

Истеъмолчи ҳуқуқи: сиз харид қилдингиз...

◆ Истеъмолчининг розилиги билан сотувчи нуқсонли товарни бошқа маркали (моделли, артикулли) шундай товарга алмаштириб бериб, харид нархини тегишлича қайта ҳисоб-китоб қилиши шарт.

«Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонундан

Ҳусан СОДИҚОВ чизган расм

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Равшан ХАЙДАРОВ, Каримжон РИХСИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Бобоқул ТОШЕВ, Рустам АЗИМОВ, Турғун ЭРГАШЕВ, Абдусамад МАМАЖОНОВ, Ўткир ЖЎРАЕВ, Муҳаммад РАҲМОН, Низомиддин НУРМАТОВ, Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Қабулхона – 136-53-14.
Факс: (8.371) 133-41-89.
Бўлимлар:
Сиёсат ва партия ҳаёти – 136-55-96.
Маънавият, адабиёт ва санъат – 136-53-14.
Хатлар – 136-53-14.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г— 300, Адади 2229 Ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Саҳифаловчи — Аслиддин БЎРИЕВ | Навбатчи— Вилоят ШОДИЕВА

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти—20.00.

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади. Ⓣ Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. ● Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. ● Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди.